

Computers waren er nog niet.

Goedgemust op reis: v.l.n.r. Cor Oostveen, Ikpindi Kondi en Kees van den Broek.

Ieder kind telt

Gezichten bij 35 jaar Liliane Fonds

Op de foto 'voor later'.

nciën (kerstviering 2014).

Lieke in haar tuin.

14 maart 2005: burgemeester en Dries van Agt onthullen

2015).

Ignaas aan het werk.

Afdelingsuitje 2008, rechts Toos Broere († 2015).

leder kind telt

Gezichten bij 35 jaar Liliane Fonds

Paul Hoebink

Inhoud

3	Voorwoord
4	Woord vooraf
7	Hoe het begon
13	<i>Een kleine schok</i>
15	De vrijwilligers
23	Bestuur en Raad van Toezicht
29	De directie
41	Beroepskrachten
53	De ambassadeurs
59	<i>Geen succes in België</i>
61	Kwartjes, guldens en euro's
67	<i>Een gemiste kans</i>
69	Op naar de vijftig
72	Verantwoording

Voorwoord

Dit is een bijzonder boekje. Voor het eerst is de geschiedenis van het Liliane Fonds vastgelegd. In beelden en in verhalen van mensen die 'erbij waren'. Je proeft het Liliane Fonds op elke bladzijde.

Tussendoor wordt duidelijk hoe het Liliane Fonds zich heeft ontwikkeld sinds 1980. In de beginfase besliste het bestuur over elke hulpaanvraag. Na tussenstappen werken we nu in partnerschappen samen met autonome organisaties in het Zuiden. Steun op maat voor kinderen met een handicap is nog even onmisbaar als 36 jaar geleden, maar de insteek is niet meer alleen medemenselijkheid. Dat is nog steeds een belangrijke drijfveer, maar we zijn ons daarnaast veel bewuster geworden van de rechten die kinderen hebben. Het Liliane Fonds van nu streeft naar inclusie: naar samenlevingen die zo zijn ingericht dat alle burgers, dus ook mensen met een beperking, evenveel kansen en vrijheden hebben. Om onze bijdrage daaraan doeltreffender te maken, zijn we ons gaandeweg nadrukkelijker gaan richten op het toegankelijker maken van de omgeving van kinderen, op versterking van Zuidelijke partners en op beleidsbeïnvloeding.

Niet alles is veranderd. De eigenzinnigheid die het jonge Liliane Fonds en zijn oprichters kenmerkte, zit in onze genen. Gelukkig maar. Van de voortrekkersrol die Nederland ooit had in internationale samenwerking, is weinig meer over. Door rigoureuze bezuinigingen maar ook door een andere beleidsfocus. Thema's als armoedebestrijding, gezondheidszorg en onderwijs zijn verruild voor economische ontwikkeling. Het rendement staat voorop. Maar voor de kinderen die wij steunen, zijn juist de 'afgeschreven' thema's van levensbelang, en zelfs meer dan ooit. Want de aanname dat economische ontwikkeling 'vanzelf' ook ten goede komt aan de armste groepen in de samenleving, is een illusie gebleken. Het tegendeel is waar. Daarom houden we, ook in de huidige politieke context, vast aan de kern van ons werk: eerlijkere kansen scheppen voor kinderen met een handicap uit gezinnen die, vooral door extreme armoede, maatschappelijk buitenspel staan.

We roeien tegen de stroom in, maar dat hebben we vaker gedaan.

Ik wens u veel lees- én kijkplezier.

's-Hertogenbosch, februari 2016

Kees van den Broek,
directeur Liliane Fonds

Woord vooraf

Schrikt u niet: dit is geen wetenschappelijk verantwoorde beschrijving van de geschiedenis van het Liliane Fonds, een van die bijzondere ontwikkelingsorganisaties die Nederland telt. Wat u in handen hebt, is een 'verhaal' zonder al te veel poeha en detail, en zeker niet volledig maar, naar mijn bescheiden mening, wel herkenbaar en authentiek. Het is een sfeertekening van het Liliane Fonds door de afgelopen 35 jaar heen.

Natuurlijk heb ik, om die tekening te maken, gesproken met de eerste en de huidige directeur, met (oud-)bestuursleden, met betaalde medewerkers en met vrijwilligers. Hun 'gezichten' komt u tegen in dit boekje. Wat ontbreekt, zijn portretten uit de landen waar het Liliane Fonds programma's financiert: vertegenwoordigers van Zuidelijke partnerorganisaties, mediators, en kinderen die in het verleden steun hebben gekregen of die nu krijgen, komen niet aan het woord. Het is dus vooral een portret van 'de Nederlandse kant'.

Natuurlijk heb ik voor dit boekje ook een flink aantal documenten bestudeerd: een ruime dertig jaarverslagen en even zoveel jaarrekeningen, beleidsnotities, brochures en landenbeleidsdocumenten. En natuurlijk heb ik daarnaast documentaires bekeken en televisierapportages, die de NPO tegenwoordig zo mooi op internet zet. Maar het mag duidelijk zijn dat een dun boekje niet volstaat voor de complete geschiedenis van een organisatie die in elk opzicht 'is gegroeid als kool' en intussen behoort tot de grootste ontwikkelingsorganisaties van Nederland. En neemt u van mij aan: als je in Nederland tot de top-15 behoort, dan ben je ook binnen Europa een van de grotere organisaties.

Wat u in dit boekje vindt, is een serie schetsen, portretten, voorstudies, die misschien ooit tot een schilderij zullen leiden, maar die nu nog ruw met potlood en krijt zijn geschetst. Ze vormen voor mij een eerste, naar ik hoop, treffend portret van een organisatie die ik de afgelopen anderhalf jaar steeds meer ben gaan waarderen. Ik kende het Liliane Fonds al, omdat mijn oude moeder jarenlang donateur is geweest. Ook zag ik af en toe de kleurrijke brochures en de documentaires, en bij het 30-jarig jubileum was ik een van de gastsprekers in het Brabantse Provinciehuis. Maar ik kende de organisatie niet 'van binnen'. Als u me nu zou vragen het Liliane Fonds in een paar woorden te omschrijven, zou ik het er bij één laten: 'warm', van die Brabantse warmte die de Brabantse zanger Guus Meeuwis weergeeft met de woorden 'want daar brandt nog licht'. Let wel, het is niet de warmte van de kneuterigheid,

maar die van betrokken sociale relaties, ontdaan van de hardheid die de omgang in het huidige Nederland dikwijls kenmerkt.

Daarom ben ik voor dit boekje met veel plezier met enige regelmaat naar 's-Hertogenbosch gereisd en heb ik met tientallen mensen gesproken. Het resultaat is een boekje zonder pretenties, voor het jubileum van een organisatie die deze pretenties best mag hebben.

Nijmegen, december 2015

Paul Hoebink

Het prille begin van het Liliane Fonds.

Lieke (r) wilde in niets onderdoen voor haar zussen.

De ontmoeting met Agnes liet Lieke niet los.

Voortaan samen door het leven (1971).

Zo werd dat toen geformuleerd.

Onderscheidend door directe, individuele steun op maat.

Aandacht in de media was er van meet af aan.

Ignaas beschreef zijn reis naar Santiago de Compostella in het boekje 'De Brabantse pelgrim'.

De laatste reis voltooid.

Afscheid van een bijzonder mens.

Hoe het begon

Eigenlijk zou iedere geschiedenis moeten beginnen met de woorden 'Er was eens ...'. Want elke geschiedenis, hoe goed of hoe slecht die ook afloopt, is een soort sprookje, gegoten in was, dus kneedbaar, soms smeltend onder de hitte van kritiek om daarna weer nieuwe vastere vormen aan te nemen bij het verdwijnen van die hitte en onder de verkoelende zucht van de tijd. De geschiedenis van het Liliane Fonds is in die zin ook een sprookje. Begonnen als wat we tegenwoordig een 'particulier initiatief' noemen, een organisatie van vrijwilligers, werd het Liliane Fonds al snel méér dan dat en groeide uit tot een volwassen, professionele ontwikkelingsorganisatie, actief op een terrein waar er maar weinige te vinden zijn. Om het 'sprookje' van het Liliane Fonds te beschrijven, zijn verschillende invalshoeken mogelijk: de organisatie, de mensen die haar vormgaven of dat tegenwoordig doen, de kinderen en jongeren met een handicap die door de jaren heen steun hebben gekregen.

Ignaas Brekelmans

Er was eens ... een roepingencentrum aan de Stationsstraat nummer 11 in Tilburg. **Pater Ignaas Brekelmans** ('Naas' voor zijn vrienden), Missionaris van het Heilig Hart (MSC), had dit 'Oriëntatiecentrum voor Kerkelijke Roeping' opgericht – in opdracht van de bisschoppen van Breda en 's-Hertogenbosch – om de terugloop tegen te gaan van het aantal 'roepingen': ook toen al wilden steeds minder mensen priester, broeder of non worden.¹

Ignaas was in 1925 geboren in Hilvarenbeek, in een goed katholieke familie die maar liefst zes paters en nonnen voortbracht. Al snel verwierf pater Brekelmans zich een sleutelpositie in het roepingenwerk. Als vertegenwoordiger van Nederland bij het Vaticaan schudde hij in december 1966 de hand van paus Paulus VI.²

1. I. Brekelmans, Rapport over het Oriëntatie-Centrum voor Kerkelijke Roepingen. Tilburg 1964.
2. A. van Heijst, M. Derks, M. Monteiro, Ex Caritate. Kloosterleven, apostolaat en nieuwe spirit van actieve vrouwelijke religieuzen in Nederland in de 19e en 20e eeuw. Hilversum: Verloren, 2010, pp. 721-722.

In dit boekje legde Lieke haar gedachtegoed vast.

Tijdlijn 35 jaar Liliane Fonds

Legenda

- strategische ontwikkelingen
- overige mijlpalen
- media
- onderscheidingen

Op het Roepingencentrum in Tilburg werkte ook Lieke Gronert en wat in de tweede helft van de jaren zestig en in de jaren zeventig veelvuldig gebeurde, geschiedde ook hier: de aardse liefde won het van die voor de Kerk. In april 1971 kwam de korte aankondiging: *“Hiermede stellen wij u in kennis dat heden ons huwelijk is gesloten”*.³

Een getrouwde pater kon natuurlijk niet bij het roepingencentrum blijven. Op voorspraak van de voorzitter van het bestuur van het centrum, C. van den Muijsenbergh⁴, kon Ignaas Brekelmans in het jaar van zijn huwelijk aan de slag bij Mensen in Nood. Hij werd er hoofd Publiciteit en Fondsenwerving. Bij Mensen in Nood vond hij iets uit wat Aad van den Heuvel ooit als volgt omschreef: *“Als er ergens op de wereld een ramp had plaatsgevonden, dan betrad een wat weerloze gestalte de burelen van Brandpunt. Dat was Ignaas Brekelmans. Hij keek ons vriendelijk maar ferm aan en wees ons op de plicht om die ramp te gaan verslaan. Het Nederlandse volk moest weten wat er aan de hand was. Jawel, meneer Brekelmans, zeiden wij dan maar daar hebben wij geen geld voor. Maar dat was geen probleem. Hij werkte voor een menslievende organisatie en zij wilden gaarne een deel van de reiskosten voor hun rekening nemen. Lang voor Joop van den Ende had hij de sponsoring uitgevonden.”*

Volgens KRO-televisiemaker Willibrord Frequin was ‘Naas’ Brekelmans ‘één groot stuk liefde. Vooral liefde voor de vertrapten in de samenleving, liefde voor de mensen die honger hebben en stervende zijn.’⁶ Brekelmans bereidde de reizen die hij organiseerde, minutieus voor. Zoals de reizen naar de Sahelzone waarin in 1973 en 1974 hevige hongersnood heerste, bijvoorbeeld in Opper-Volta (het latere Burkina Faso). Tot en met 1981 ging hij voor Mensen in Nood naar de Filipijnen, Noordoost-Afrika, Afghanistan en Tanzania. Met een schat aan

³ Huwelijksaankondiging op: <http://www.belgraver.be/kwartierstaat/getperson.php?personID=146&tree=Gronert>

⁴ De vader van Winfried van den Muijsenbergh, de eerste voorzitter van het bestuur van het Liliane Fonds.

⁵ In: De Brabantse Pelgrim. Documentaire KRO Kruispunt: www.npo.nl/de-brabantse-pelgrim/26-10-2012/WO_NCRV_051048. Uitgezonden 2 december 1990.

⁶ Ibidem.

ervaring en contacten maakte hij vanaf 1984 reizen voor het Liliane Fonds, naar Madagaskar, Ivoorkust, Zuid-India en de Filipijnen.

Liliane Gronert

Liliane Gronert werd op 6 april 1929 geboren in Padang Brahrhang in het regentschap Langkat in het noorden van Sumatra, als tweede dochter van Dick Gronert en Riek Potjewijd. Ze werd Lilia Frederika gedoopt met als roepnaam Lily. Later, toen ze in Brabant woonde, veranderde dat in Lieke. Noord-Sumatra was in 1929 het gebied van de tabaksplantages, meer dan tachtig stuks, en rubberplantages, berucht om de wijze waarop daar werd omgesprongen met de ‘koelies’.⁷ Vader Gronert werkte onder andere voor de Namoe Tongan Rubber Estates Ltd. en de Begerpang Estate. Terwijl zijn familie in Nederland de oorlog doormaakte, stierf Dick Gronert in juni 1945 in het Japanse interneringskamp Si Ringo Ringo aan dysenterie.

De oorlog was nog ver weg, toen Lily op tweejarige leeftijd polio kreeg. Ze hield aan de ziekte een handicap aan haar benen over. Op een zwart-witfoto uit de jaren dertig zien we haar naast haar drie zusjes met witte strik en wandelstok.

In 1976 ging (inmiddels) Lieke met Ignaas terug naar Sumatra, haar geboortegrond. Wat dit tot gevolg had, is al vele malen verteld, ook door Lieke Brekelmans-Gronert zelf:

“In 1976 kreeg ik, voor het eerst na 38 jaar, de gelegenheid om samen met mijn man Ignaas mijn geboorteland Sumatra in Indonesië te bezoeken. Het was een grandioos weerzien. Al was er veel veranderd, er was óók heel veel hetzelfde gebleven. De hitte, de geur, de hele atmosfeer gaven mij het gevoel eindelijk weer thuis te zijn ... Wij bezochten op Sumatra een kindertehuis, geleid door religieuzen bij wie we logeerden. Daar ontmoeten we Agnes, of Gok Lian, zoals ze bij haar Chinese naam genoemd werd. Ze was ongeveer twintig jaar en had als baby polio gehad. De ouders wisten zich geen raad met haar ... Ze werd achtergelaten bij de zusters, bij wie ze liefderijk werd verzorgd en verder opgroeide. Ook de

⁷ Zie Jan Breman, Koelies, Planters en Koloniale Politiek. Het arbeidsregime op de grootlandbouwbedrijven aan Sumatra's oostkust in het begin van de twintigste eeuw. Dordrecht: Foris Publications, 1987.

1976–1979

► **1976:** Liliane Brekelmans-Gronert (1929–2009) bezoekt met haar man Ignaas Brekelmans (1925–2004) haar geboorteiland Sumatra. Haar ontmoeting met Agnes (19), die net als zijzelf een handicap heeft aan haar benen als gevolg van polio, legt de kiem voor het

Liliane Fonds. Liliane wil Agnes op weg helpen naar zelfstandigheid.

► **1976–1977:** Liliane klopt aan bij bestaande ontwikkelingsorganisaties. Haar doel: steun op maat voor Agnes. Geen enkele organisatie ziet perspectief in hulp aan één enkel kind. Liliane en Ignaas gaan zelf sparen en blijven dit doen als

Agnes is geholpen. Er zijn nieuwe verzoeken om steun.

1980–1985

► **1980:** Op 14 maart richt Liliane Brekelmans Stichting Liliane Fonds op. Doelgroep: kinderen met een handicap in ontwikkelingslanden. Aanpak: individuele steun op maat en van dichtbij.

Daarvoor werkt het Liliane Fonds samen met lokale organisaties die actief zijn op grassroots-niveau en daarbinnen vooral met *mediators*, medewerkers die regelmatig direct contact hebben met kinderen en ouders. ► **1984:** Oprichting van de Stichting tot Ontwikkeling van het Liliane Fonds. Doel van de

SOLF: de activiteiten van het Liliane Fonds bevorderen door deze financieel, organisatorisch en anderszins zo veel mogelijk te ondersteunen.

► **1984:** De zolder bij Liliane en Ignaas Brekelmans wordt als ‘kantoor’ te klein. Na een kort verblijf in Eindhoven betreft het Liliane Fonds een oud

schoolgebouw aan het Kloosterpad in Vlijmen. Het aantal vrijwilligers neemt toe.

► **1985:** Het Liliane Fonds organiseert zijn eerste grote fondsenwervingsactie: ‘Geef om dit kind’. Resultaat: 20.000 nieuwe donateurs wat het totale aantal op 45.000 brengt. ► **1985:** Ter gelegenheid van het

zusters hadden geen geld voor revalidatie ... Die ontmoeting liet me niet los. Wat zouden we kunnen doen om Agnes de mogelijkheid te bieden een onafhankelijker leven op te bouwen en om zich zo veel mogelijk te ontplooiën ...? We overlegden met de zusters wat zij ervan dachten als we Agnes een naaimachine zouden bezorgen. Ze zou beter en professioneler kunnen naaien en wellicht in de toekomst daarmee haar kost verdienen. Zowel de zusters als Agnes waren enthousiast.⁸

Terug in Nederland klopten we bij veel hulporganisaties aan voor Agnes' naaimachine. We hadden echter geen succes! Zo'n aanvraag bleek voor veel organisaties te kleinschalig en paste niet in hun beleid. Toch wilden we Agnes niet teleurstellen ... Daarom bedachten we het plan om zelf voor haar naaimachine te gaan sparen. Zowel de spaarpot als onze spaarzin trok de aandacht van vrienden, familie en kennissen. In de spaarpot zat na enige maanden al meer dan we nodig hadden. Dit was het kleine begin van het Liliane Fonds.⁹

Tegen de Volkskrant zei ze:

*"Ik weet precies hoe het voelt om aan de kant te staan, terwijl je ernaar hunkert erbij te horen. De manier waarop je wordt bekeken of genegeerd, doet pijn en maakt je verschrikkelijk onzeker."*¹⁰

Voor Lieke ging het er niet alleen om een kind te steunen met medische zorg, revalidatie en onderwijs. In de woorden van **Geert Dollevoet**, de eerste directeur van het Liliane Fonds:

"Lieke zag het zo: ieder kind is uniek, iedere persoon is uniek. Het is treurig als een kind dat geboren wordt bij heel arme ouders, verstoken blijft van steun. Lieke stelde zichzelf altijd de vraag: wat kunnen wij voor dát kind betekenen? En dan is het natuurlijk prachtig als een kind dat alleen maar kon kruipen, gaat staan. Maar nog belangrijker dan dat is de aandacht die het kind krijgt. Ik vond dat eigenlijk een heel mooie gedachte. Het gaat steeds om dat ene kind."

⁸ Niet alleen Agnes maar ook andere meisjes met een beperking die in het weeshuis woonden, gebruikten de naaimachine die de zusters aanschafften.

⁹ Jaarverslag Liliane Fonds 1992, pp. 4-5.

¹⁰ 'De Calimero van de goede doelen is geen geldmachine', De Volkskrant, 15 maart 2005.

eerste lustrum verschijnt een jubileumboekje: 'Wie het kleine niet eert'.

► **1985:** Het Bestuur van het Liliane Fonds neemt een aantal belangrijke beleidsbesluiten. Er wordt gekozen voor verdere groei en daarmee voor werving van meer donateurs; voor uitbreiding van de samenwerking

met lokale partnerorganisaties, er komt géén eigen structuur in de landen waar het Liliane Fonds actief is; voor professionalisering en borging van de continuïteit door aanstelling van (meer) medewerkers in dienstverband. ► **1985:** In communicatie en voorlichting spelen de rechten van kinderen met een handicap

een steeds grotere rol. ► **1985:** Eerste beoordeling ter plekke van het werk in de praktijk in Zuid-India. Conclusie: het mediatorsysteem werkt goed voor sociale revalidatie en integratie, maar veel contactpersonen hebben onvoldoende kennis van (para)medische revalidatie. Een aantal van hen

'Ideoloog'

De tweeledige insteek sprak ook **Winfried van den Muijsenbergh**, advocaat en eerste voorzitter van het stichtingsbestuur, aan: *"Eerst, gericht op het positieve aspect, de revalidatie en daarna de opleiding, dan op de tweede en misschien wel eerste plaats, het wegnemen van de schaamte en de occulte gedachten die er vaak rond een handicap zijn."* In zijn ogen was Lieke de 'ideoloog', 'een heel sterke vrouw, maar wel met de hardheid van een ideoloog'. "Als zij vond dat het op een bepaalde manier moest, dan was ze moeilijk te vermurwen." Zij was de bewaakster van het oorspronkelijke gedachtegoed van het Liliane Fonds. Dat betekende ook dat iedere cent naar de kinderen moest gaan. De aanschaf van de eerste computer had dan ook heel wat voeten in de aarde. Reizen gebeurde op 'missionair niveau': er werd geslapen en gegeten bij kloostergemeenschappen.

Oud-bestuurslid **Netty van Alphen**, die een oudere Lieke meemaakte, zegt over haar: *"Lieke was een vrouw met charisma. Als zij binnenkwam, dan was de aandacht op haar gericht. Maar dat charisma verdween snel, als zij boos werd omdat iets haar niet zinde."*

Ignaas was juist 'de zeer zachte man, moedig, maar met een ijzeren kern'. Iemand 'die niet losliet' en daardoor respect afdwong. Geert Dollevoet: *"Ignaas is altijd pater gebleven en gebruikte zijn netwerk."*

'Armoede maakt gehandicapt'

Ignaas had een scherp oog voor de problemen waarmee kinderen (en volwassenen) met een handicap te maken hadden op de armste plekken van de wereld. Voor 1981, het Jaar van de Gehandicapten, schreef Ignaas, toen nog voor Mensen in Nood, een Infoschrift met als titel 'Gehandicapt zijn in de Derde Wereld'.¹¹ 'Armoede maakt gehandicapt', luidde de titel van het eerste hoofdstuk, waarin de directeur van Caritas India, aartsbisschop D'Souza, uitgebreid wordt geciteerd. D'Souza signaleert een enorme toename van het aantal gehandicapte kinderen in India en noemt het een schande dat deze kinderen geen gebruik kunnen maken van onderwijs en gezondheidszorg. In het Infoschrift wordt benadrukt

¹¹ Infoschrift 3, 's-Hertogenbosch, november 1980; samen met Werenfried Griffoen.

gaat een training volgen in *Community Based Rehabilitation* (CBR). Volgens het Liliane Fonds heeft het (nieuwe) CBR-concept van onder meer de WHO veel overeenkomsten met de eigen aanpak.

Media 1980–1985

Het Liliane Fonds is aanvankelijk

'een vreemde eend' tussen de andere ontwikkelingsorganisaties, maar publiek en media omarmen de jonge organisatie vrijwel direct. Op televisie zijn de eerste reportages uit ontwikkelingslanden te zien: in **1980** interviewt Jaap Jongbloed, 'jongste verslaggever' van TROS *Aktua*, Liliane thuis in Vlijmen. Op haar

keukentafel liggen 14 foto's van kinderen die ze wil steunen. Jaap wordt de eerste ambassadeur van het Liliane Fonds. *Hier en Nu* (NCRV) met Ad Braamhorst zendt in **1982** *De verborgen ramp uit* over kinderen met een handicap in Nigeria en in **1984** een reportage over Madagaskar van René Eybersen. In december

dat 'gehandicapten geen economische last zijn' en dat 'maatschappelijke barrières uit de weg ruimen, werken is aan welzijn'. Het Infoschrift besluit met de opsomming van een aantal projecten van Mensen in Nood voor 'gehandicapten' in Zaïre, Zuid-Afrika, Kenia en Indonesië.

'Hij kon heel goed ontfutselen'

Niet veel later ging Ignaas met de VUT en werd als 'vrijwilliger' actief voor het Liliane Fonds. Het was Ignaas die de thema's aandroeg, campagnes en fondsenwervende formules bedacht en het contact onderhield met de omroepen. Hij bracht zijn ervaring bij Mensen in Nood in en bereidde de reizen van de televisieploegen tot in detail voor. Hij was de bedenker van aansprekende begrippen als 'Wie het kleine niet eert' en 'De verborgen ramp', de titels van de eerste Liliane Fondsbrochures. Lieke zelf zei over haar man: *"Daar was hij heel goed in, hij kon heel goed ontfutselen."*¹²

Voettocht naar Santiago

Op zijn 65^e verjaardag deed Ignaas zichzelf een spirituele reis cadeau: hij vertrok op pelgrimstocht naar Santiago de Compostela, een lang gekoesterde wens. KRO Kruispunt volgde hem in een documentaire met veel vrome bespiegelingen. Eerdere pelgrimages hadden hem al naar Athos, Kevelaer en Grenoble gebracht. Op 8 april 1990 vertrok hij van de *Pilgrim's Inn*, zijn huis aan de Heidijk in Vlijmen, met ezel Saartje en werd hij uitgeleide gedaan door de drumband van Nieuwkuijk. Viereneenhalf maand later, op 31 augustus, kwam hij aan in Santiago, zonder Saartje, die hij bij de Spaanse grens had moeten achterlaten. Ezels mochten Spanje niet in en Saartje kwam dus per auto terug naar Vlijmen.¹³ De lange tocht naar Spanje zorgde ervoor dat Ignaas wat afstand kon nemen van het Liliane Fonds, het geesteskind van Lieke en hem, en zaken kon overlaten aan de 'achterblijvers'.

Op 27 augustus 2004 overleed Ignaas. Viereneenhalf jaar later, op 16 februari 2009, volgde Lieke.

¹² Idem.

¹³ Voor het schriftelijke verslag zie: Ignaas Brekelmans, *De Brabantse pelgrim*. Rosmalen: Daja-Stichting, 1990. Ook van de eerdere pelgrimages zijn er verslagen te vinden in het Katholiek Documentaire Centrum (KDC) van de Radboud Universiteit.

1985 besteden *TROS Aktua* met Jaap Jongbloed en *Brandpunt* (KRO) met Joost Middelhof aandacht aan het werk van het Liliane Fonds in respectievelijk Burkina Faso en India. Bij Socutera is voor het eerst een filmpje over het Liliane Fonds te zien.

1986–1990

► **1986:** Het Liliane Fonds krijgt een chef de bureau (later directeur) in de persoon van Geert Dollevoet.

► **1986:** Over de jaren 1985–1986 wordt voor het eerst, naast een jaarrekening, een jaarverslag gemaakt. Daarin staan ook de namen van alle ondersteunde

kinderen.

► **1986:** De bestedingen voor kinderen zijn voor het eerst hoger dan 1 miljoen gulden (454.000 euro).

► **1986:** De automatisering doet zijn intrede.

► **1986:** Er wordt voor het eerst een enquête onder mediators gehouden. Tevredenheid

Een kleine schok

Geert Dollevoet vertelt: *"Ik was in het kantoor, met mijn toenmalige secretaresse Annie. Ik zeg: ik ruik iets, ik hoor iets. Ik ging naar mijn kamer en 'boem', het hele gebouw stond in brand. Op 12 maart 1987 is het afgebrand. We hadden het geluk dat we die avond bestuursvergadering hadden, want normaal waren we daar natuurlijk niet om 19.00 uur. De brandweer was er al heel vlug, want de brandweerkazerne lag vlak achter ons kantoor. We waren al bezig de stekkers van de computers eruit te trekken. Heel egoïstisch eigenlijk: daar zaten de dossiers van de donateurs en de kinderen in. De brandweerlieden kwamen binnen met zuurstofmaskers op en riepen: 'Wat is belangrijker, die spullen of je leven?' Wij zeiden: 'Allebei eigenlijk.' De kasten konden we niet dragen, maar de laden wel, en die hebben de brandweerlieden en wij buitengezet. In feite waren we niets kwijt aan wezenlijke dingen. Het was natuurlijk wel zo, dat toen Ignaas en Lieke er aankwamen, ze met tranen in de ogen stonden. Hadden we eindelijk een kantoorje ..."*

Franca Hooijmaijers: *"Het was kattenkwaad. Bij de scouting, die was gehuisvest in hetzelfde gebouw, hadden ze een prullenbak in brand gestoken."*

Winfried van den Muijsenbergh: *"Ik kwam met de auto aanrijden voor de bestuursvergadering en ik zag rookwolken, de brandweer met allerlei slangen, en Geert Dollevoet met een taart met zeven kaarsjes in zijn hand."* Franca: *"De taart was helemaal verbrand. "Geert: "De taart was juist helemaal niet verbrand. Die*

Kantoor aan het Vlijmense Kloosterpad.

Aan de vooravond van de zevende verjaardag ...

stond in de hal. Maar genuttigd is hij ook niet meer."

Van den Muijsenbergh: *"We hadden dat kantoor voor 75.000 gulden gekocht en de gemeente Vlijmen had terugkooprecht. De ambtenaren van de gemeente constateerden dat we onderverzekerd waren. De gemeente wilde het wel terugkopen, maar niet voor de volle 75.000 gulden. Toen zeiden wij: dan wordt het interessant voor ons om te gaan herbouwen. We hadden wel een beetje schrik. Zouden nu na de zeven vette jaren de zeven magere komen? Uiteindelijk schikte de gemeente: ze wilde de grond wel terug hebben. De zwager van Dollevoet was directeur van de plaatselijke Rabobank. Vier dagen later werd het administratiekantoor van de bank aan het Akkerpad in Vlijmen in tweeën gedeeld om ruimte te maken voor het Liliane Fonds. De Rabobank zelf was gevestigd aan de St. Catharinastraat. Toen de bank twee jaar na de brand naar een nieuwe locatie verhuisde, kwam de vraag of wij het kantoor aan de St. Catharinastraat niet wilden kopen. Het geld voor kinderen wilden we pertinent niet besteden aan onroerend goed. Maar we hadden toen al een aparte stichting opgericht, de Stichting tot Ontwikkeling van het Liliane Fonds. Die heeft dat gebouw inclusief het kantoormeubileren kunnen kopen voor de heel lage prijs van 350.000 gulden."*

Hanne en Arnoud Aikema
(lid Raad van Toezicht 2007-2015) in Kenia.

'Wij trekken aan de bel': steeds meer scholen doen mee.

Vrijwilligers in actie op het Bevrijdingsfestival
in 's-Hertogenbosch (2015).

Regiovrijwilligersdag 2014

De vrijwilligers

Het Liliane Fonds is begonnen als een vrijwilligersorganisatie. Eerst in het kleine huisje van Lieke en Ignaas aan de Heidijk in Vlijmen. De brieven aan *mediators* (de lokale contactpersonen) werden letterlijk aan de keukentafel geschreven. Maar ook nu nog zijn op het kantoor van het Liliane Fonds aan de Havensingel in 's-Hertogenbosch tientallen vrijwilligers actief.

De bureauvrijwilligers – mensen die werkzaamheden verrichten op het Liliane Fondskantoor – zetten zich in de eerste decennia vooral in als correspondent, ondersteunende kracht op de projectadministratie of bij voorlichting en fondsenwerving, of als receptioniste. Vertalers werkten vanuit huis en regiovrijwilligers kwamen in hun eigen omgeving in actie voor het Liliane Fonds. Zij gaven bijvoorbeeld voorlichting op scholen. In 1997, bijna twintig jaar geleden, waren er 75 bureauvrijwilligers, 30 vertalers en 40 regiovrijwilligers. In 2014 had het Liliane Fonds in totaal 125 vrijwilligers, onder wie 77 bureauvrijwilligers, 40 regiovrijwilligers en 44 oproepvrijwilligers (voor inpakwerkzaamheden of ondersteuning bij evenementen). Doordat het Liliane Fonds zich in de loop der tijd heeft ontwikkeld en nu anders werkt dan twintig jaar geleden, zijn ook de taken van vrijwilligers veranderd.

Bij alles betrokken

Anne van Mulken (60) komt uit het smalste stukje van Limburg, maar woont al 25 jaar in 's-Hertogenbosch. Sinds 1 november 2010 is ze vrijwilligster bij het team Campagnes. Ze leerde het Liliane Fonds kennen op de Beelden Parade (2010). Boventallig geworden in de thuiszorg, zocht ze een plek waar ze zich nuttig kon maken en ook nog iets kon leren. Wat haar aansprak bij het Liliane Fonds was 'dat ze zo ontzettend veel vrijwilligers hebben en zo'n goed vrijwilligersbeleid'. "Vrijwilligers zijn ook vertegenwoordigd in de Ondernemingsraad en als je reageert op een vrijwilligersvacature, dan word je behandeld alsof je gewoon solliciteert. Ook de Raad van Toezicht bestaat uit vrijwilligers." Twee sollicitatiegesprekken heeft ze gehad, eerst met mensen van de afdeling, daarna met de directie.

overheerst: brieven worden vlot beantwoord, geld is snel beschikbaar, de steun aan kinderen geeft ouders moed om voor hen te zorgen. Knelpunten zijn bezoeken aan kinderen die ver weg wonen – hiervoor worden co-workers ingeschakeld – en de 'bonnetjes' waar het Liliane Fonds om vraagt.

► **1986:** Het Liliane Fonds gaat een deel van zijn fondsen besteden via Christoffel Blinden Mission (CBM) en Handicap International. Ook samenwerking met Bureau Catholique de l'Enfance (Zwitserland) en Terre des Hommes (Frankrijk en België).
► **1987:** Op 12 maart, letterlijk aan de vooravond van het 7-jarig

bestaan, brandt het kantoor aan het Kloosterpad volledig uit.

► **1988:** Aanne van het VN-Verdrag van de Rechten van het Kind. Hierin staat dat kinderen met een handicap niet alleen dezelfde rechten hebben als alle andere kinderen, maar ook nog extra rechten, bijvoorbeeld op speciale

Ze vervolgt: *“Ik heb hier zinnig werk, waarbij ik mijn hersens kan gebruiken.”* Haar eerste indruk van het Liliane Fonds was die van ‘een wel professionele maar niet supercommerciële organisatie, een mengeling van gemoedelijkheid en toch to the point zijn.’ Ze voelt zich bij alles betrokken en ervaart dat als heel prettig. Wel vindt ze dat door de laatste verbouwing van het voormalige klooster aan de Havensingel de sfeer iets is veranderd: *“Het wordt professioneler en dat is ook goed, maar je hebt toch wat minder contact met elkaar. Sinds de nieuwe kantine er is, blijven vooral mensen van de Programma-afdeling wat vaker op hun werkplek zitten. Je komt ze minder tegen en er wordt minder verteld.”* De Programma-afdeling is in haar ogen ‘letterlijk en figuurlijk’ een aparte afdeling geworden: *“Wij halen het geld binnen en zij mogen het uitgeven.”*

Anne werkt twee halve dagen per week en onderhoudt contacten met de onderwijswereld, bijvoorbeeld voor de ‘Wij trekken aan de bel’-actie die het Liliane Fonds sinds 2011 jaarlijks in maart organiseert. De actie wordt steeds groter doordat steeds meer scholen deelnemen. Anne ondersteunt en onderhoudt contact met de regiovrijwilligers die de scholen bezoeken: *“Maar ik denk ook mee over verbeteringen.”* Zo is er vorig jaar speciaal voor de actie een computerprogramma ontwikkeld. Het draait sinds het begin van het schooljaar 2015–2016. Er zijn toen 8000 (basis)scholen via e-mail benaderd en de gegevens zijn meteen opgeslagen in het nieuwe systeem: *“Zo’n mailtje gaat eerst naar de schooldirecteuren, maar daarna gaan we bellen en pushen en dan hopen we een contactpersoon te krijgen.”* Inmiddels 660 scholen ontvangen de digitale Nieuwsflits. Er zijn ook lespakketten, digitaal en op DVD, tot nu toe vooral gericht op de basisscholen. Op bijzondere scholen komt het Liliane Fonds makkelijker ‘binnen’ en dat geldt ook voor Brabant, waar de organisatie haar wortels heeft. *“Maar Zeeland is voor ons ook een toppertje: daar zijn ze flexibeler, hebben ze vaak kleinere klassen. De steden zijn wat dat betreft het moeilijkst, maar tegelijkertijd was er in Almere een school die 12.000 euro ophaalde.”* De beste herinnering heeft ze aan een les in Meerssen, waar de meester, ‘een prachtige man’, de kinderen fantastisch bespeelde. En haar meest bijzondere ervaring was die op de Islamitische school in Eindhoven. *“Daar werd bij het binnenkomen in het lokaal niets gezegd. De kinderen gingen stilletjes op hun stoeltjes zitten, alsof je vijftig tot zestig jaar terug was op een Nederlandse school, zo gedruild.”*

aandacht en zorg en op (aangepast) onderwijs. Het Verdrag ondersteunt de rechtenbenadering van het Liliane Fonds.

► **1988:** Na wat omzwervingen vindt het Liliane Fonds onderdak in het oude kantoor van de Rabobank aan de St. Catharinastraat in Vlijmen. Liliane en

Ignaas Brekelmans verrichten de opening.

► **1990:** Belangrijk thema in het jubileumjaar is de ‘verborgen ramp’: miljoenen ‘onzichtbare’ kinderen met een handicap in ontwikkelingslanden leven in mensonwaardige omstandigheden; ze vertegenwoordigen een verborgen ramp waar de

wereld zich niet om bekommert. Het Liliane Fonds vraagt minister Pronk (Ontwikkelingssamenwerking) zich ervoor in te spannen dat ‘kinderen met een handicap’ expliciet aandacht krijgen op de door UNICEF belegde wereldtop over ‘kinderen in zeer moeilijke omstandigheden’. Het jaar erop werkt Pronk mee aan een

Anne zegt: *“Ik vind het heel leuk. Ik ben vrijwilliger, ik mag me overal wat van aantrekken, maar het hoeft niet. Het is niet vrijblijvend, maar je bent ook niet in dienstverband.”*

Van fotobladen naar bouwplannen

Ook **Suzy Spoorenberg** (66) werkt bij de afdeling Communicatie & Werving. Ze is daar vrijwilliger sinds 2007. Na haar opleiding geneeskunde in Groningen kwam ze terecht bij een bedrijfsgezondheidsdienst in 's-Hertogenbosch waar ze zich bezighield met de Arboret en ziekteverzuim: *“Ik kwam er misschien laat achter, maar ik vond het veel fijner om op papier iets met mensen te doen.”* Met twee kinderen thuis besloot ze met haar werk te stoppen en eerst op het avondcollege Spaans te gaan studeren. Daarna deed ze vrijwilligerswerk bij Vluchtelingenwerk tot ze bij het Liliane Fonds belandde.

Ze komt vanuit St. Michielsgestel op de fiets, als het regent met de auto. Eerst werkte ze één dag per week als vrijwilliger, al snel anderhalve dag en na twee jaar twee dagen per week. In de eerste jaren bestond haar werk vooral uit fotobladen maken. *Mediators* stuurden foto's van kinderen die worden ondersteund door het Liliane Fonds. Bij die foto's werden teksten gemaakt. De foto-bladen werden gestuurd naar donateurs die minsten 30 euro hadden overgemaakt. Donateurs die 200 euro of meer overmaakten, kregen zeven foto's. *“Ook toen was dat knippen en plakken al een beetje ouderwets, het had ook elektronisch gekund.”*

Tegenwoordig vertaalt Suzy bouwplannen, jaarverslagen en jaarplannen vanuit het Engels, Frans en Spaans naar Nederlandse samenvattingen van een dubbele A4. De bouwplannen en verslagen gaan naar de grotere sponsors, bijvoorbeeld familiestichtingen. Wat ze zelf het leukst vindt, is bouwplannen bekijken. Soms fronst ze haar wenkbrauwen als ze de plannen ziet: *“Dan krijg ik het bouwplan van een revalidatiecentrum en zie ik dat er geen invalidentoilet is ingepland. Of dat de hellingbaan die ontworpen is, veel te steil is voor een rolstoel.”* Ze kan zich ook een al goedgekeurd bouwplan voor een orthopedische werkplaats herinneren, waar de fysiotherapie ruimte was gepland op de eerste etage; de machines waren blijkbaar te zwaar voor de bovenverdieping.

documentaire over kinderen met een handicap in Ivoorkust.

► **1990:** Prins Claus is eregast bij de jubileumviering van het 10-jarige Liliane Fonds en neemt het eerste exemplaar van de jubileumbrochure ‘De verborgen ramp’ in ontvangst. ► **1990:** Acties in het kader van het tienjarig bestaan: ‘Tien voor

tien in veelvoud’, inclusief een jubileumkrant en een persconferentie in Nieuwspoor. De spelshow ‘Showmasters’ bij RTL, gepresenteerd door toenmalig Liliane Fonds-ambassadeur Sandra Reemer; de opbrengst is voor het Liliane Fonds. Hetzelfde geldt voor de opbrengst van de Kerstpuzzel in Libelle.

► **1990:** Tot 1990 staan werkbezoeken aan het Zuiden altijd in het teken van mediareportages. Nu gaan ook medewerkers van ‘hulpverlening’ op reis. Hun bevindingen en de groei van het Liliane Fonds leiden tot een nieuwe visie op de organisatie van de steun aan kinderen. Er wordt een begin gemaakt met

“Ergens heeft er altijd wel een architect in me gescholen”, zegt Suzy. Wat ze ook mooi vindt, is dat haar dochter stage heeft gelopen bij Los Pipitos, de strategische partner van het Liliane Fonds in Nicaragua. Los Pipitos heeft onder meer een ‘mobiele brigade’ die in afgelegen dorpen op het platteland kinderen met een handicap opspoort.

Als arts kan Suzy zich wel eens ergeren aan de financiering van alternatieve geneeswijzen waarvan het effect geenszins bewezen is, bijvoorbeeld de hyperbare zuurstoftherapie, waarbij een patiënt met hersenverlamming onder druk 100 procent zuurstof inademt. Of aan ‘rolstoelen die op de groei zijn gekocht’. Zoals ze ook kan gruwen van de manier waarop kinderen soms aan een handicap zijn gekomen: *“Er zijn traditionele genezers die om het huilen van baby’s te stoppen, voetjes afhakken en daarna de handjes.”*

Eén beeld naar buiten

Hanne Aikema is een recente aanwinst. Haar echtgenoot zat in de Raad van Toezicht van het Liliane Fonds en zo kon ze in februari 2013 mee op dienstreis naar Kenia: *“Ik heb natuurlijk wel mijn eigen ticket betaald.”* Ze bezocht er twee projecten, waaronder een dovenschool op anderhalf à twee uur rijden van Nairobi. Die bezoeken overtuigden haar. Haar jongste ging naar de middelbare school. Ze had al wat hapsnap-vrijwilligerswerk gedaan, maar sinds de zomer van 2013 pendelt ze vanuit Elst naar ‘s-Hertogenbosch. Met haar HEAO International Business Administration en werkervaring bij MeesPierson had ze ook het bedrijfsleven in kunnen gaan, maar ‘dat is niet mijn wereld’. Ook had ze nog wel een taal- of sociale studie kunnen oppakken. Toch koos ze uiteindelijk voor het Liliane Fonds. Ze voelt zich thuis in een ‘zachtere organisatie’.

Hanne, inmiddels ‘verhuisd’ naar de Programma-afdeling, werkte bij Communicatie & Werving onder meer mee aan de facilitering van de 40 regiovrijwilligers. Zo organiseerde ze een trainingsdag voor een ‘klasje’ van zeven vrijwilligers. Die worden dan ‘ondergedompeld in het Liliane Fondsgevoel’. *“Het Liliane Fonds blijft zijn beleid vernieuwen. Om veranderd beleid goed te kunnen verwoorden, hebben de regiovrijwilligers soms een opfriscursus nodig. Sommige mensen zijn al heel lang actief, gaan soms zelf op reis en baseren*

decentralisatie. Doel: vergroting van doeltreffendheid en efficiëntie door een (geleidelijke) overheveling van taken, en de opbouw van capaciteit ter plaatse. Voor de uitvoering wordt gekozen voor ‘nationale coördinatieteams’ (NCT’s), ondergebracht bij ‘sterke partnerorganisaties’.

Media 1986–1990

Ook in deze periode krijgt het Liliane Fonds veel media-aandacht: *TROS Aktua* brengt in 1986, 1987 en 1988 met Jaap Jongbloed en Yvonne Habets het werk van het Liliane Fonds in beeld in achtereenvolgens Kenia, Zaïre (nu DR Congo) en in de sloppenwijken van Manilla op de

Filippijnen. In 1988 schuift directeur Geert Dollevoet aan in de *TROS Nieuwsshow*, gepresenteerd door Astrid Joosten. In hetzelfde jaar besteedt het tv-programma *Jongbloed en Joosten* aandacht aan de opening door minister Bukman van de expositie *De verborgen ramp* in het Museon in Den Haag.

hun verhaal op hun eigen ervaringen. Toch moeten we proberen één beeld naar buiten te brengen.” Het Liliane Fonds onderscheidt in Nederland zes ‘regio’s’. De meeste regiovrijwilligers zijn (vanzelfsprekend) te vinden in Noord-Brabant, gevolgd door Gelderland, Utrecht en Limburg. In Noord-Holland en Flevoland zijn er maar twee regiovrijwilligers actief, in Groningen maar één. Het meest enthousiast is Hanne over de gedrevenheid van de regiovrijwilligers en over de leuke contacten met hen: *“Zij zijn onze ambassadeurs in het land en ze verrichten veel goed werk voor de naams- en missiebekendheid van het Liliane Fonds.”* Zo zijn er twee dames uit Zwolle die zelf gehandicapt zijn en toch helemaal per trein naar ‘s-Hertogenbosch komen. Als ze de vraag krijgt of ze nog doorgaat met haar vrijwilligerswerk voor het Liliane Fonds, zegt Hanne: *“Ja, ja, ja”*, met vuur en bijna blozend.

Via advertentie

Manon Geldof is vrijwilligster sinds oktober 2014. Met haar 28 jaar is ze een van de jongsten. Ze haalde een MSc in International Public Health aan de VU. Daar heeft ze ook het vak ‘Disability and Development’ gevolgd en onderzoek gedaan naar de manier waarop ouders in Ghana medische zorg zochten voor kinderen met een handicap.

“De belangrijkste uitkomst was dat ouders vaak heel lang op zoek blijven naar genezing, soms wel tien jaar lang.” In de ogen van Manon zouden ze die tijd beter kunnen besteden aan revalidatie. *“Ouders zorgen in de regel wel goed voor hun kinderen, beter dan ik had verwacht, maar revalidatie zorgt ervoor dat een kind kan gaan meedoen op school en in het sociale leven.”* Hoewel daar in de literatuur vaak melding van wordt gemaakt, heeft ze geen vastgebonden kinderen aangetroffen. Verder vond ze nog maar weinig kinderen met polio, wel kinderen met hoorstoornissen of met lokale fysieke problemen, bijvoorbeeld aan een arm of been. Voor kinderen met het downsyndroom of epilepsie namen ouders vaker nog hun toevlucht tot spirituele geneeswijzen. Manon vond het erg om te zien dat in lokale films verstandelijke en lichamelijke beperkingen nog steeds werden ‘neergezet’ als een vloek, die dan door Jezus, in healing-sessies, kon worden opgeheven.

Het tijdschrift *SamSam* brengt een themanummer uit. In december 1989 is in *Kruispunt* (KRO-NCRV) een interview van Ad Langebent met Liliane Brekelmans te zien en zenden *TROS Aktua* en *Socutera* de door Bert Maalderink gemaakte promotiefilm over het Liliane Fonds uit. In 1990 maakt

Veronica een reportage in Zimbabwe en belicht *EO Tijdsein* de actie *Tien voor tien in veelvoud*.

Onderscheiding 1990

In november 1990 krijgt het Liliane Fonds voor zijn effectieve werkwijze een onderscheiding van de Verenigde Naties. De

uitreiking door Hans Hoegh, eerste Speciaal Afgevaardigde voor Mensen met een Handicap, vindt op 4 april 1991 plaats op het ministerie van Buitenlandse Zaken.

1991–1995

➤ 1991: Voor het eerst ondersteunt het Liliane Fonds meer dan

Manon kwam bij het Liliane Fonds terecht via een advertentie waarop ze solliciteerde. Ze kende de organisatie al van filmpjes en advertenties. Nu reist ze elke donderdag vanuit Amsterdam op en neer naar 's-Hertogenbosch, terwijl ze daarnaast voor een jaar een aanstelling (0,7 FTE) heeft als onderzoekster bij het VU Medisch Centrum. Bij het Liliane Fonds werkt ze in het Afrikateam. Ze verricht administratieve taken, maar geeft ook feedback op rapportages en jaarplannen. En ze leverde een bijdrage aan het Regioplan Afrika door korte landenprofielen te maken, met daarin een overzicht van de wetgeving, van de situatie voor mensen met een beperking op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs en werkgelegenheid, maar ook van hun sociale omgeving (onder meer van de mate waarin ze te maken hebben met uitsluiting en stigmatisering). Op de vraag of ze ook de komende vijf jaren vanuit Amsterdam op en neer blijft komen, luidt Manons diplomatieke antwoord: *"Ik zou me heel graag professioneel voor de ontwikkelingssamenwerkingssector inzetten."*

Misschien is ook Manon een voorbeeld van hoe het Liliane Fonds zich vernieuwt. Om Suzy te citeren, die beslist waardeert hoe hartelijk het Liliane Fonds met zijn vrijwilligers omgaat: *"Het Liliane Fonds is niet meer die lichtelijk oubollige vrijwilligersorganisatie met goedwillende amateurs, maar een professionele organisatie, met mensen die een relevante academische opleiding hebben. Ook bij de vrijwilligers is die vernieuwing zichtbaar. In het beleid wordt de omgeving van het kind steeds meer in ogenschouw genomen."*

10.000 kinderen.

- **1992:** Het eerste Nationaal Coördinatie Team (NCT) gaat aan het werk in de Filipijnen. Binnen een jaar volgen Kenia en India.
- **1992:** Invoering van drie landencategorieën: landen met een NCT, landen waar een beginnende organisatie

zichtbaar wordt, en landen waar het Liliane Fonds slechts op kleine schaal actief is.

- **1992:** Viering van het 12,5-jarig jubileum in het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch. Ria Lubbers, echtgenote van de premier, neemt de jubileumuitgave 'In vriendschap verbonden' uit handen van Sandra Reemer in

ontvangst. Minister van Onderwijs Jo Ritzen start de Liliane Poppenactie.

- **1995:** Bij zijn derde lustrum presenteert het Liliane Fonds zich als 'hét speciale fonds voor kinderen met een handicap in ontwikkelingslanden'.
- **1995:** Het Liliane Fonds gaat de 'directe kindhulp' ondersteunen

Vrijwilligers op de jaarlijkse Lilianedag.

Regiovrijwilligersdag 2014.

Nog steeds bestaat een groot deel van de medewerkers uit vrijwilligers.

Vrijwilligers in actie op het Bevrijdingsfestival in 's-Hertogenbosch (2015).

Cor Oostveen,
voorzitter van 1999-2011.

Jack van Ham,
voorzitter sinds 2011.

Meer aandacht voor
beleidsbeïnvloeding.

Prins Claus was bij de viering van het tienjarig bestaan.
Rechts van hem Winfried van den Muijsenbergh.

Raad van Toezicht-vergadering onder
voorzitterschap van Cor Oostveen.

Yvonne Cox, lid van de Raad van
Toezicht, op werkbezoek in Oeganda.

Bestuur en Raad van Toezicht

In het fraaie kantoorgebouw van de firma Loyens & Loeff aan de Blaak in Rotterdam kan **Winfried van den Muijsenbergh** zijn enthousiasme niet bedwingen. Vijftien jaar was hij voorzitter van het Liliane Fonds, van het prille begin tot het midden van de jaren negentig, en na twintig jaar brandt het vuur nog steeds. Winfried loopt over van verhalen en anekdotes. Ze rijgen zich aan als de rozenkranskransen van de vele nonnen die hij in zijn voorzitters-tijd tegenkwam.

'Het bestuur zat er heel erg bovenop'

Nadat hij zijn rechtenstudie had voltooid, ging Winfried door Afrika reizen, maar vóór zijn vertrek was hij voor tips langsgeslagen bij Ignaas Brekelmans. Zijn vader kende Ignaas van het Roepingencentrum in Tilburg. Toen hij terugkwam van zijn reis, had Ignaas zijn vader gebeld met de vraag of Winfried belangstelling had om voorzitter te worden van het Liliane Fonds, dat net was opgericht. Zijn vader had geantwoord: *"Dat moet je hemzelf vragen."* Winfried was in augustus 1980 net begonnen als advocaat, maar hij zei onmiddellijk ja en heeft daar geen seconde spijt van gehad: *"Een geweldige club!"* En: *"Ik zat daar in het begin – om het oneerbiedig te zeggen – als een haantje tussen de kippen: allemaal dames in het bestuur."*

Eens per maand kwam het bestuur in vergadering bijeen aan de Heidijk in Vlijmen. Daar werden dan brieven van missionarissen en zendelingen behandeld: *"Het bestuur zat er heel erg bovenop."* In zijn ogen waren de kinderen en hun families 'blij met de aandacht van de mediators, dat was in zekere zin belangrijker dan het geldelijke aspect'.

Als er belangrijke beslissingen genomen moesten worden, bereidde Ignaas de vergaderingen voor met een 'Jezuïetenaanpak': hij belde tevoren om te peilen wat de meningen waren, belde desnoods nog een tweede of derde keer, masseerde gevoelens en kon zo besluiten beïnvloeden. *"Lieve was de ideoloog, Ignaas was rekkelijker."* Voor Lieve stond de kleinschalige hulp voorop, het

met 'basisfaciliteiten'. Voor de (mede)financiering van deze kleinschalige voorzieningen wordt met succes een subsidie-verzoek ingediend bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het Liliane Fonds ontvangt 543.769 gulden (246.752 euro), waarvan 148.983 gulden (67.605 euro) is

bestemd voor basisfaciliteiten en de rest voor 'kinderen in moeilijke omstandigheden'. Het is de eerste overheidssubsidie voor het Liliane Fonds.

► **1995:** In het derde-lustrumjaar zijn er opnieuw extra acties: de campagne 'Opstap voor een kind', die oproept tot donaties én actie(s) en waarvoor Erica

Terpstra – toen staatssecretaris, nu ambassadeur van het Liliane Fonds – de aftrap doet, een grote puzzelactie in een omroepblad, een sponsorfietstocht, een benefietconcert en een rolstoelbasketbalwedstrijd met Sandra Reemer, Jaap Jongbloed, Paula Patricio en Hans van Breukelen.

een-op-een contact, de verbondenheid met de mediators, en vooral ook de waardigheid van het kind. Ignaas was machtig in de werving. Hij had al snel door dat de congregaties minder roepingen zouden krijgen, dus ook minder missionarissen en missiezusters zouden uitzenden, en dat geld dat eerst naar 'de missie' ging, nu ook naar het Liliane Fonds zou kunnen komen. *"Ignaas had een onovertroffen talent om nonnetjes te kietelen: die zaten dan te krullen van de pret."*

In 1985 was het Liliane Fonds al zo gegroeid, dat het bestuur besloot tot professionalisering. Er werd een nieuw kantoor gevonden, eerst voor korte tijd in Eindhoven en daarna in Vlijmen. Naast de vrijwilligers moesten er vaste krachten komen. En ook het bestuur moest inhoudelijk worden versterkt. Daarnaast zorgde het bestuur ervoor dat Ignaas, vastgelopen bij Mensen in Nood, met vervroegd pensioen kon. De kosten hiervan werden gedragen door de stichtingen 'Getuigenis van Gods Liefde' en 'Levend Water Beheer' van de conservatieve katholiek Piet Derksen, de vroegere eigenaar van Sporthuis Centrum/Center Parcs.

Volgens Van den Muijsenbergh was het Liliane Fonds in een aantal opzichten zijn tijd vooruit. Bijvoorbeeld met het standpunt dat 'vrijwillig' niet 'vrijblijvend' is. Het Liliane Fonds was dan ook een van de eerste organisaties die werkte met vrijwilligerscontracten. Ook in de automatisering liep het Liliane Fonds voorop. Het kleinschalige initiatief moest worden uitgebouwd tot een professionele organisatie met een lage overhead. Dat laatste betekende onder meer dat bestuurders alleen op werkbezoek gingen als het werkelijk nodig was en iets opleverde. Winfried: *"Sommige nieuwe afspraken schuurden een beetje met de oprichters, maar toen ging Ignaas op pelgrimstocht naar Santiago. Bij zijn terugkeer waren de nieuwe regelingen een feit."*

Meekijken met de organisatie

Netty van Alphen was manager in de gezondheidszorg, onder andere van een grote thuiszorginstelling, toen ze werd gevraagd als bestuurslid. Haar reactie op het verzoek: *"Ik heb geen verstand van ontwikkelingssamenwerking, ook niet speciaal van kinderen met een handicap, maar wel van organisaties, dus*

- **1995:** Start van de samenwerking met Sligro: klanten kunnen gespaarde zegels aan het Liliane Fonds doneren. Steeds meer bedrijven gaan een partnerschap met het Liliane Fonds aan.
- **1995:** Op de 15de verjaardag van het Liliane Fonds wordt het Liliane Gronert Fonds opge-

richt. Doel van deze Belgische vzw (vereniging zonder winstoogmerk): fondsen werven in het buurland.

➤ **1995:** Partnerorganisaties en mediators ontvangen voortaan enkele keren per jaar een apart contactorgaan, De Grote Spin. Voor medewerkers van het Liliane Fonds is er De Kleine Spin.

- **1995:** Liliane en Ignaas Brekelmans trekken zich geleidelijk terug uit het actieve werk, maar blijven op afstand betrokken.
- **1995:** Werkbezoeken worden tweerichtingsverkeer: leden van NCT's komen nu ook naar Nederland, voor trainingen en overleg. Een ontmoeting met

daarin kan ik wel wat betekenen." Na een gesprek met het bestuur werd ze 'met enthousiasme' binnengehaald. Van 2000 tot 2006 zat Netty in het stichtingsbestuur, daarna was ze nog twee jaar lid van de Raad van Toezicht die in 2006 het bestuur verving. *"Ik ben iemand die meekijkt met de organisatie: hoe geef je die vorm? Er werden steeds hogere eisen gesteld aan de verantwoording van aanpak, bestedingen en resultaten. Er kwamen steeds meer controles. Op zich is dat prima, maar het vroeg om veranderingen in de organisatie. Om een zakelijkheid die niet paste binnen het Liliane Fonds. Dat was een pittig proces."* Het Liliane Fonds stond voor de uitdaging om te groeien zodat meer kinderen met een handicap konden worden ondersteund, maar tegelijkertijd 'het persoonlijke' te behouden.

Toch werd het Liliane Fonds in de ogen van Lieke 'te groot en te zakelijk'. Zij hechtte aan de sfeer van 'voor elkaar en met elkaar' en die herkende ze niet meer altijd in het zich ontwikkelende Liliane Fonds. Netty: *"Het mocht allemaal niets kosten, want alles moest naar de kinderen gaan, al werd er wel geïnvesteerd om donaties te krijgen. Verder moest het zuinig, er moest hard worden gewerkt en je moest niets voor jezelf vragen."* Ze beschrijft Lieke als een 'breekbare, krachtige vrouw, die heel goed wist wat ze wilde'. *"Binnen de organisatie is het altijd zo gebleven dat er iets gebeurde als Lieke binnenkwam. Ze had een mooie energie om zich heen, zoals een liefdevolle religieuze dat kan hebben, maar die sereniteit verdween als ze fel werd of kwaad."*

Ze heeft goede herinneringen aan de bestuursvergaderingen. Die begonnen met een overweging. *"Daar werden prachtige dingen met elkaar gedeeld. Heel persoonlijk, sterk op elkaar betrokken, zonder intiem te worden. Van de andere kant had het ook wel een bepaalde kneuterigheid. Dat hoort ook een beetje bij de Brabantse gemoedelijkheid die het Liliane Fonds altijd heeft behouden."* Tegelijkertijd waren er veel discussies over 'wat we nu wel moesten financieren en wat niet'. Moest het Liliane Fonds bijvoorbeeld ook aidswezen steunen?

In het bestuur ging het ook veel en vaak over fondsenwerving en financiën: *"Dat waren best heftige discussies. Het bestuur was geneigd om het klein en overzichtelijk te houden. Veel geld binnenhalen mocht wel, maar dat was niet*

Liliane staat altijd op het programma.

Media 1991-1995

In 1993 staat het Liliane Fonds in de schijnwerpers bij AVRO's Service Salon en zenden KRO's Brandpunt en de IKON reportages uit over respectievelijk Tsjaad en Zimbabwe. In hetzelfde

jaar is bij Wilde Ganzen een documentaire over Ivoorkust te zien en op RTL4 spotjes van het Liliane Fonds. De 'panfluit' klinkt veelvuldig. In 1995 maakt TROS Aktua een reportage in Peru, besteedt TROS Twee Vandaag aandacht aan '15 jaar Liliane Fonds' en zijn er ook bij Socutera weer filmpjes te zien. Het werk

van het Liliane Fonds komt vanaf de oprichting in 1980 ook dikwijls aan bod in andere media dan de televisie. Bijvoorbeeld in lokale en regionale kranten, maar ook in landelijke dagbladen.

1996-2000

➤ **1996:** De eerste 15 jaar van zijn bestaan was het Liliane Fonds

het hoogste doel. Later veranderde dat. Toen werd het uitgangspunt: doen wat nodig is om zo veel mogelijk kinderen zo goed mogelijk te steunen." Echte conflicten kan Netty zich niet herinneren, wel waren er 'af en toe spanningen'.

Haar meest onvergetelijke ervaring is de reis die ze maakte naar de Filipijnen. Ze woonde daar een kinderconferentie bij waaraan ook kinderen met een handicap uit India en Indonesië deelnamen. Nog steeds is ze vol bewondering voor de kracht en de levenslust van de kinderen die ze ontmoette. Zoals de jongen die, vóór hij steun kreeg van het Liliane Fonds, naar een schuurtje was verbannen en moest eten met de varkens. Met hulp van het Liliane Fonds werd hij twee keer geopereerd en ging hij naar school. Nu is hij een beroemd jurist.

Netty vindt het Liliane Fonds nog altijd 'een geweldig fonds'. Ze is er vertrouwenspersoon en adviseert de Ondernemingsraad. *"Maar twee keer per jaar, hoor."*

'Directe steun én lobby'

De huidige voorzitter van de Raad van Toezicht is **Jack van Ham**, in het verleden directeur van het Nederlandse Rode Kruis en daarna tien jaar van ontwikkelingsorganisatie ICCO. Op zijn 61ste ging hij met flexpensioen. Nu heeft hij 'zo'n vier of vijf voorzitterschappen'. Ook geeft hij advies en trainingen over het besturen van maatschappelijke organisaties. Hij is medeoprichter en -eigenaar van de New World Campus in Den Haag, een innovatieve organisatie op het gebied van duurzaamheid en Internationale ontwikkeling. Hij noemt zijn voorzitterschap bij het Liliane Fonds 'een van de leukste dingen die ik doe'. Toen hij bij ICCO weg was, werd hij door toenmalig voorzitter Cor Oostveen benaderd: *"Ze zochten iemand die meer van ontwikkelingssamenwerking afwist."*

Bij zijn aantreden had hij het volgende idee: *"Armoede is steeds meer een mondiaal fenomeen. De grenzen zijn niet meer duidelijk. Mensen met een handicap zitten overal in de verdomhoek. Je kunt impact hebben door op te komen voor hun rechten en door beleidsbeïnvloeding. Bovendien heeft het Liliane Fonds een heel herkenbaar beleid, gericht op kinderen. Het is een innovatief fonds dat zich inzet voor de inclusie van mensen op wie ontwikkelings-samenwerking zich veelal niet of onvoldoende richt."*

vooral bezig met het neerzetten en uitwerken van zijn aanpak. Nu verschuift de focus naar de kwaliteit van de steun. Van mediators wordt verwacht dat ze voor elk kind een individueel revalidatieplan maken. Daarin moeten doelen worden benoemd voor (para)medische revalidatie maar ook voor sociale contacten

en cognitieve ontwikkeling. Het Liliane Fonds kiest voor een holistische benadering, gericht op 'heel het kind'. Er komt meer aandacht voor training van mediators. Onder meer in samenwerking met David Werner ('Disabled Village Children') worden workshops georganiseerd.

➤ **1996:** Voor het eerst meer dan 5 miljoen besteed aan bijna 15.000 kinderen.

➤ **1997** Het Liliane Fonds behoort tot de eerste organisaties die het CBF-keurmerk krijgen, dat het Centraal Bureau voor Fondsenwerving sinds 1996 verstrekt.

➤ **1999:** Liliane Brekelmans wordt 70 jaar en schrijft bij die

Jack vond het belangrijk meer mensen van buiten bij het Liliane Fonds te betrekken, bijvoorbeeld bij de beoordeling van de Strategische Partnerorganisaties. *"Dat gaf een stevig debat. Ik wilde een meer contextspecifieke analyse om de kwaliteit van deze organisaties te bepalen."* Ook vindt hij het belangrijk dat de organisatie meer haar gezicht laat zien in Nederland en probeert het beleid te beïnvloeden: *"Het Liliane Fonds is een charitatieve organisatie van de eerste lijn. Daar kunnen ze heel erg trots op zijn. De organisatie is zeer succesvol, maar nu moet het DNA veranderen. Het moet een levende organisatie zijn, die weet welk effect haar steun heeft gehad, bijvoorbeeld via Most Significant Change-onderzoek. Het zelfkritisch vermogen moet omhoog."* Het Liliane Fonds zal de juiste balans moeten vinden. Daar ligt in zijn ogen de uitdaging voor de directeur en de afdeling Communicatie & Werving. *"Het moet én én worden: én concrete steun aan kinderen én lobbyen voor de verzilvering van hun rechten."*

"Waar staat het Liliane Fonds in 2019? Is de organisatie dan meer op de politiek, op beleidsbeïnvloeding gericht? Of houdt ze vooral vast aan wat ze ook nu al doet, met te weinig progressie in aanpak, resultaat en de kennis daarvan? Je moet zorgen dat je een goed leer- en referentiepunt bent en blijft."

gelegenheid een brief aan alle mediators.

➤ **1999:** De huisstijl verandert. Het 'groen', jarenlang de kleur van het Liliane Fonds, maakt plaats voor geel, bruin en rood, kleuren 'met een warme, natuurlijke, aardse uitstraling'.

➤ **2000:** Het Liliane Fonds viert zijn twintigjarig bestaan in De

Voorste Venne in Drunen, met onder meer een concert van de Bigband van de Koninklijke Luchtmacht en in aanwezigheid van oprichters Liliane en Ignaas Brekelmans. Een van de sprekers is Frank Houben, dan Commissaris van de Koningin in Noord-Brabant en lid van het Comité van Aanbeveling van

het Liliane Fonds. Ter gelegenheid van het jubileum maakt Jos Ghielen 'Balans', een beeld dat het evenwicht tussen 'vierkant' en 'rond' ofwel hoofd en hart verbeeldt, dat in die periode een belangrijk thema is voor het Liliane Fonds. Alle medewerkers krijgen een kleine replica. Het grote beeld heeft

Twee jaar na de brand (1987): een nieuw adres in Vlijmen. Lieke en Ignaas verrichtten de opening.

Directiesecretaresse Annie Dalderop († 1993) viel op kantoor van de trap en overleed.

'Elkaar kennen' was nog vanzelfsprekend.

Samen koffie drinken was 'heilig'.

Zilveren jubileum: Geert Dollevoet met Dries van Agt.

Directieoverdracht (2006): Voortaan ben jij de chieft.

De directie

Winfried van den Muijsenbergh vindt: *"Het Liliane Fonds mag zich gelukkig prijzen dat het in al die jaren maar twee directeuren heeft gehad."* De eerste werd in 1986, zes jaar na de oprichting, aangesteld als chef de bureau. Later werd hij directeur. Geert Dollevoet was na zijn studie theologie aan de Katholieke Universiteit Brabant eerst docent geweest en daarna pastoraal werker in het Tilburgse St. Elisabeth Ziekenhuis. Vervolgens was hij naar Congo vertrokken om te gaan werken in een Belgisch-Congolees project, het Centre de Développement Intégral. Hij ging aan de slag in een catechetisch centrum voor zeven bisdommen, opgezet door een kinderarts: *"Wat ik vooral heel mooi vond, was dat het een integraal project was. Het strekte zich uit over een heel groot gebied. In mijn werk kwam ik kinderen met een handicap tegen. Ik was niet echt een mediator, maar deed wel aanvragen voor kinderen met polio."*

Een mooie gedachte

Geert Dollevoet had stage gelopen op het Roepingencentrum in Tilburg en kende de familie Brekelmans daarvan: *"We kwamen terug naar Nederland, we hadden een kind dat naar school moest. Mijn zus in Vlijmen had Ignaas en Lieke verteld dat we weer in Nederland waren. Ignaas belde me en vroeg of ik voor het Liliane Fonds zou willen werken. Ik twijfelde nog. Ik had net een boekje gelezen van twee sociologen, Lammers en Van Doorn. Daarin staat de anekdote van een schoenfabriek die twee vertegenwoordigers naar een ontwikkelingsland stuurt om daar de afzetmogelijkheden te verkennen. De een komt terug en zegt 'Nooit aan beginnen', en de ander concludeert 'Direct doen'. Ik bedoel maar te zeggen: het Liliane Fonds was een mooi winkeltje, maar wel een klein winkeltje. Anderzijds sprak de redenering van Lieke me aan: 'Ieder kind is uniek. Als een kind met een handicap uit een zeer arm gezin komt, dan hebben de ouders niet de middelen voor de juiste zorg voor hun kind. Maar als wij dan kunnen helpen ...? Wij kunnen zorgen dat het kind de behandeling krijgt die het nodig heeft, dat het kan revalideren en naar school kan gaan en, wat misschien nog belangrijker is, dat het aandacht krijgt.' Ik vond dat een mooie gedachte. Je doet niet iets vaags, je biedt concrete steun aan een kind."*

nog altijd een plek in het Liliane Fondskantoor.

► **2000:** Bernd Schneider (VacuVin) richt de Sharing Success Foundation op, 'een participatiefonds voor ondernemers die hun succes willen delen met kinderen die het in hun leven veel minder hebben getroffen'.

► **2000:** Opbrengst KPN-telefoonkaart gaat naar het Liliane Fonds.

► **2000:** Er zijn inmiddels 16 landen met een nationaal coördinatieteam.

Media 1996–2000

Ook in deze periode is het Liliane Fonds geregeld te zien op

de televisie. In 1996 is Liliane Brekelmans met Sandra Reemer te gast bij Goeiedag met ... (NCRV). TROS Twee Vandaag zendt in 1996, 1998, 1999 en 2000 reportages van Peter de Bie en Marc Schrikkema uit over het werk van het Liliane Fonds in onder meer India, Ghana, Argentinië en de Filipijnen.

Hij vervolgt:

"Ik herinner me, later, een bijeenkomst in Ivoorkust. Na afloop vroeg een Italiaanse mediator me: 'Kom je ook bij ons kijken?' We gingen naar een schooltje in Memmi op 30 kilometer van Abidjan, en daar zat een ventje met het syndroom van Down gewoon mee te doen. Hij deed misschien niet veel kennis op, naar hij mocht er zijn, telde mee, werd iemand. Toen dacht ik: dit is wat Lieke bedoelt als ze het heeft over aandacht."

Oud-voorzitter Van den Muijsenbergh:

"De aanstelling van een chef de bureau was een eerste stap naar professionalisering. Vaststond dat de omslag de oprichters niet mocht beschadigen. En als nieuweling moet je gezag verdienen. Geert is een zachtaardige man, maar hij wist wel zijn zin door te zetten. Een paar keer was hij bijna bij Lieke uit de gratie, maar hij heeft het grandioos gedaan."

Eén keer had Winfried zelf 'een fikse aanvaring met Geert':

"Hij had door een oud-bestuurslid nieuw briefpapier laten ontwerpen. Na een lange discussie in het bestuur besloten we dat het oude briefpapier nog goed genoeg was. Toen de vergadering was afgelopen, nam Geert me mee naar de kelder. Bleek die al vol te liggen met stapels nieuw briefpapier."

Huisvestingsperikelen

In een groeiende organisatie is huisvesting een terugkerend probleem.

Oud-directeur Dollevoet:

"Op een gegeven moment hebben we zelfs heel even kantoor gehouden bij Piet Derksen, de oprichter van Center Parcs. Maar dat vonden we toch niet verstandig. Derksen was een zeer conservatieve katholiek. We wilden daar niet mee vereenzelvigd worden. Het Liliane Fonds is een humanitaire organisatie zonder binding met een specifieke religie of levensovertuiging."

Een acuut huisvestingsprobleem ontstond, toen het kantoor aan het Kloosterpad in Vlijmen door brand werd verwoest (zie het kader op bladzijde 13). Gelukkig was er snel een oplossing voorhanden.

Geert Dollevoet:

"De maandag erop konden we al terecht in het administratiekantoor van de Rabobank. En de burgemeester was ons goed gezind. De gemeente was bereid het afgebrande kantoor terug te kopen voor dezelfde prijs. Met het geld dat we van de verzekering kregen, hebben we uiteindelijk het Rabokantoor met inboedel en al kunnen kopen."

Tegen het jaar 2000 was ook dit kantoor aan de Catharinastraat in Vlijmen te klein. Geert Dollevoet:

"Maar in het bestuur zat de generaal-overste van de congregatie JMJ (Jezus, Maria, Jozef) en die was ons goed gezind. Het Liliane Fonds werkte in India nauw samen met zusters van deze orde. De generaal-overste, zelf een zuster uit India, maakte ons attent op het klooster van JMJ aan de Havensingel in 's-Hertogenbosch. De 22 oudere zusters die er toen nog woonden, zouden gaan verhuizen. Het klooster werd opgeheven. Misschien was het pand geschikt voor het Liliane Fonds ... We zijn er gaan kijken. Onze eerste indruk was dat we met het pand 'wel heel veel gang zouden kopen'. Maar we zijn wel met de zusters gaan praten. Provinciaal overste zuster Busch zei: "Geld is het probleem niet, als we maar geen gedoe met de belasting krijgen." Toen de koop was beklonken, hebben we samen van het klooster een kantoor gemaakt. Vrijwilligers maar ook betaalde krachten hebben een halfjaar lang geklust in het pand."

Grootste veranderingen

Gevraagd naar de twee grootste veranderingen tijdens zijn directeurschap, zegt Dollevoet:

"Lieke was natuurlijk geen revalidatiearts, maar de vrijwilligers die met de mediators correspondeerden, vroegen haar wel om advies. Het was niet allemaal wetenschappelijk verantwoord. We hadden gelukkig ook wel geregeld contact met fysiotherapeuten. Lieke was ook nooit in een ontwikkelingsland geweest, behalve op Sumatra. Toen in 1988 Kees van den Broek het Liliane Fonds kwam versterken, was dat een eerste stap naar professionalisering van de hulpverlening. Op een gegeven moment ga je dan meer mensen aantrekken met een specifieke deskundigheid. Dat gold ook voor fondsenwerving en bedrijfsvoering. Dat was de eerste belangrijke verandering."

In 1999 zijn in TROS Twee *Vandaag* (Nederland 2) ook twee documentaires van Fione Zonneveld te zien over Maasai-kinderen in Kenia die steun krijgen van het Liliane Fonds.

Onderscheiding 1996-2000
In 2000 ontvangt het Liliane Fonds in het Vredespaleis in

Den Haag de Carnegie Wateler Vredesprijs uit handen van Hans van den Broek, voorzitter van de Carnegie Stichting.

2001-2005

► **2001:** Ook op de afdeling Hulpverlening wordt het werk 'gedecentraliseerd'. Er komen vier regioteams: Engelstalig

Afrika, Franstalig Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Aan het hoofd van elk team staat een regiocoördinator. Zijn of haar belangrijkste taak: aansturing van de NCT's in de regio.

► **2001:** Het Liliane Fonds staat voor hetzelfde dilemma als in 1985, nu in het kader van decentralisatie: besluiten tot

eigen structuren of vasthouden aan samenwerking met bestaande organisaties? Kenia, de Filipijnen en Argentinië worden gekozen als pilotlanden voor wettelijke registratie. Het Liliane Fonds ter plaatse wordt een aparte juridische entiteit.
► **2001:** Meer dan 25.000 kinderen ondersteund.

► **2001:** De Vlaamse zanger Johan Verminnen treedt als ambassadeur op in de Vlaamse media.
► **2001:** Het Liliane Fonds verlaat Vlijmen en verhuist naar een voormalig klooster aan de Havensingel in 's-Hertogenbosch.
► **2001:** Het Liliane Fonds wordt beneficiënt van de Nationale Postcode Loterij.

► **2002:** Om binnen het Liliane Fonds systematisch te werken aan kwaliteitsverbetering wordt gekozen voor het INK-model.
► **2002:** Het aantal bestede euro's overschrijdt de 5 miljoen; gemiddelde bijdrage per kind € 155,19.
► **2002:** Het Orkest van de Koninklijke Luchtmacht geeft in

De tweede grote verandering was de schaalvergroting. Toen ik ging werken bij het Liliane Fonds, hadden we een budget van 400.000 gulden. Onder meer door televisiereportages van TROS Aktua ging het budget enorm omhoog. We hadden meer mensen nodig. We groeiden uit ons jasje en we moesten verhuizen naar een groter pand. Groei is niet in elk opzicht een verbetering, het heeft ook zijn schaduwkant. Ik geef een voorbeeld: wij dronken vroeger twee keer per dag samen koffie, 's ochtends en 's middags, ook nog toen we aan de Havensingel zaten. Dan klonk de bel en kwam iedereen naar de kantine. 'Ken elkaar' was belangrijk. In een grotere organisatie wordt dat steeds moeilijker. Aan professionalisering en groei zitten dus ook aspecten die je vooraf soms niet helemaal voorziet."

Natuurlijk waren er in de jaren dat hij directeur was, ook heel verdrietige gebeurtenissen. Bijvoorbeeld het tragische ongeval van Annie, de directie-secretaresse die in het kantoor aan de St. Catharinastraat in Vlijmen achterover van de trap viel en overleed. Geert is even stil als hij daaraan terugdenkt, tranen staan in zijn ogen. Van een heel andere orde maar evengoed een schrikmoment, was toen hij op dienstreis in Congo constateerde dat geld voor steun aan kinderen was ingepikt door een lokale tussenpersoon. Of toen in Ivoorkust geld dat bij een bisdom op de rekening stond, was doorgesluist naar Canada.

Het Liliane Fonds was ook een zuinige organisatie. Geld dat je uitgeeft aan andere dingen, kun je niet besteden aan steun voor kinderen. Lieke was daar heel stellig in. *"Ik heb dat van haar meegekregen"*, zegt Geert. *"Ze zei: Blijf dat bewaken."* Hij deelt de overtuiging van Lieke nog steeds: *"Je moet naar donateurs kunnen verantwoorden wat je doet met hun geld. Je moet altijd de waarheid kunnen vertellen. Je mag geen mooi weer spelen met andermans geld."* Individuele, kleinschalige steun op maat voor kinderen met een beperking. Dat blijft voor Geert de kern van het Liliane Fonds. *"Ik gun iedereen het beste, maar soms denk ik: al die luxe, zo veel personeel, is dat wel echt nodig?"* Hij maakt zich af en toe zorgen: *"Gaaf het niet te vlug, word je niet te groot en gaat dat niet ten koste van je eigen identiteit?"*

Oprichters Lieke en Ignaas trokken zich geleidelijk terug uit het Liliane Fonds.

het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch zijn eerste gratis concert voor donateurs, relaties en medewerkers van het Liliane Fonds.
 > **2003:** Voor de periode 2003–2006 krijgt het Liliane Fonds een bijdrage van in totaal 4 miljoen euro uit het Thematische Medefinancierings-

programma van het ministerie van Buitenlandse Zaken.
 > **2003:** Monique Velzeboer, fotografe en voormalig shorttrackkampioene, wordt ambassadeur van het Liliane Fonds. Monique, zelf gehandicapt geraakt door een trainingsongeval, zal jarenlang kalenders, agenda's en wenskaarten

uitbrengen met kinderportretten die ze maakt op haar reizen voor het Liliane Fonds.
 > **2003:** Opheffing van het Liliane Gronert Fonds. De beoogde fondsenwerving in België is niet van de grond gekomen.
 > **2003:** 25 mensen in loondienst, 100 vrijwilligers, 25 vertalers en 100 regiovrijwilligers werken

Geert Dollevoet:

"Toen Kees van den Broek aan boord kwam, toen nog met baardje en snor, is Lieke gestopt. Kees werd hoofd Programma's. In de loop der tijd heeft hij zich enorm ontwikkeld. Hij is een heel goede keus geweest."

Geert zelf besloot in 2006 dat 'het mooi was geweest'. *"Ik was twintig jaar directeur geweest. Mijn broer was net overleden. Ik zag op tegen weer een cyclus van jaarplanning, begroting, jaarverslag en jaarrekening. Ik wilde iets anders gaan doen en vroeg vervroegd pensioen aan."* Op zijn 61ste stopte hij als directeur. Nu is hij al bijna tien jaar actief als vrijwilliger: hij voert gesprekken met mensen over hun nalatenschap en over de mogelijkheid een deel daarvan te bestemmen voor het Liliane Fonds.

Het duurde maanden voordat het bestuur van het Liliane Fonds een besluit nam over de opvolging van Geert. Het sollicitatieproces verliep moeizaam. Er waren meer dan driehonderd externe gegadigden. *"Een interne kandidaat heeft het dan moeilijk"*, zegt een van de bestuursleden uit die tijd. Een complicerende factor was dat Lieke zich uitsprak voor de kandidatuur van een oud-vrijwilliger met wie ze een goede relatie had. Na een aantal assessments – *"Ik heb nog nooit zo veel tests gehad."* – viel de keuze uiteindelijk toch op de interne kandidaat.

Fysiotherapeut in Afrika

Kees van den Broek, boerenzoon uit Culemborg, kon goed leren. Nadat hij zijn diploma HBS-B had behaald, wilde hij sociologie gaan studeren, want hij was geïnteresseerd in maatschappelijke vraagstukken. Maar toen dat de hoofdonderwijzer van de lagere school waarop Kees had gezeten, ter ore kwam, zei hij tegen Kees' ouders: *"Aan sociologie heb je helemaal niets. Er is een nieuw vak, fysiotherapie. Dat lijkt me net iets voor Kees, want die is heel praktisch."* Kees zelf dacht 'waarom ook niet' en vertrok naar Amsterdam voor een studie fysiotherapie. *"Maar ik vond het helemaal niets. Wat we leerden, was slecht onderbouwd. Daarom heb ik gekozen voor een specialisatie, manuele therapie, dat vond ik wel interessant. Manuele therapie is rationeler en concreet. Dat sprak me aan."*

voor het Liliane Fonds.
 > **2004:** Op 27 augustus overlijdt Ignaas Brekelmans in Vlijmen.
 > **2004:** Ruim 33.000 bezoekers trekt de expositie van stillevens en kerkinterieurs van Henk Helmantel in het Noord-Brabants Museum in 's-Hertogenbosch. De schilder stelt een stillevens, gemaakt na zijn reis voor het

Liliane Fonds naar Burkina Faso, beschikbaar voor veiling. De opbrengst, 20.000 euro, is voor het Liliane Fonds.
 > **2004:** Het aantal ondersteunde kinderen groeit snel. In 2001 zijn het er voor het eerst meer dan 25.000, in 2004 al meer 50.000.
 > **2004:** Campagne 'Alle Kinderen tellen mee' met cd-rom voor

basisscholen met spelletjes en opdrachten.
 > **2005:** Publicatie van het adviesrapport van de Commissie Wijffels (Commissie Goed Bestuur voor Goede Doelen). Op basis hiervan stelt de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI) in het najaar van 2005 de Code Goed

Na zijn afstuderen zocht Kees zijn weg in het leven. Eerst ging hij werken in een praktijk. Daar verdiende hij veel geld, maar bevredigend vond hij het niet.

“Mijn vrouw en ik maakten toen een drastische keuze. Ik schreef een brief naar een van de ziekenhuizen in Venda, toen een thuisland in het noordoosten van Zuid-Afrika. Al snel hoorde ik dat ik welkom was. Er waren in Venda veel mensen die door polio gehandicapt waren geraakt, maar revalidatievoorzieningen waren er niet. Ik kon niet wachten om te gaan. Ik was toen lid van een protestantse Kerk die zendelingen uitzond, ook artsen en fysiotherapeuten. Niet veel later zat ik in Venda, te wachten op patiënten. Alleen, er kwam niemand. In Venda ging je alleen naar een gezondheidspost als je ziek was. Met een handicap was je niet ziek. Toen heb ik een community-programma opgezet en ben met een ezelkar de dorpen ingegaan. Ik bezocht de lokale leiders, de ‘chiefs’, maar ook dat had geen effect. Het enige wat hielp – en dat is me altijd bijgebleven – was als op een bepaald moment een kind langskwam dat als gevolg van polio alleen nog maar kon kruipen en ik zo’n kind na een paar maanden revalidatie weer aan het lopen kreeg. Als ze dat zagen in het dorp, vonden ze dat een mirakel. De week erop kwamen er drie kinderen met een beperking. Het had een sneeuwbaaleffect.

Ik zag in Venda ook de ‘hiërarchie’ van handicaps. Mensen met bewegingsproblemen, de poliopatiënten telden nog het meest mee. Dan kwamen de blinden, de doven, nog weer later kinderen en volwassenen met een meervoudige handicap. Helemaal onderaan stonden de mensen met psychiatrische stoornissen. Zij stonden helemaal buiten de gemeenschap.

Er waren toen in Venda nog heel veel toverdokters. Er werden initiatierites uitgevoerd, maar ook moorden gepleegd. In de grond lagen her en der schedels.

De grootste fout die ik in mijn werk daar heb gemaakt, is dat ik ooit een meisje aan een beugel heb geholpen zonder haar leefomgeving te kennen. Later kwam ik haar tegen. Ze woonde op een heuvel. Mijn beugel maakte het lopen voor haar alleen maar lastiger. De zelfgemaakte stok die ze eerst gebruikte, was veel geschikter voor haar. Het was een wijze les die ik ook nooit ben vergeten.

Bestuur Goede Doelen vast. Kernbegrippen in de gedragscode zijn openheid, transparantie en verantwoording afleggen. Het initiatief voor de code komt uit de sector zelf, maar weerspiegelt ook de steeds kritischer houding van de samenleving tegenover goede doelen.
 > **2005:** De Stichting tot

Ontwikkeling van het Liliane Fonds (SOLF) wordt samen-gevoegd met het Liliane Fonds.
 > **2005:** Op 14 maart viert het Liliane Fonds zijn 25-jarig bestaan. In de ochtend is er een bijeenkomst in het Bestuurscentrum van de gemeente 's-Hertogenbosch. Gastheer is burgemeester Ton Rombouts.

Aanwezig zijn onder anderen Liliane Brekelmans, oud-premier Dries van Agt, die het eerste exemplaar van de nieuwe Beleidsvisie in ontvangst neemt, en Commissaris van de Koningin Hanja Maij-Weggen, die bekendmaakt dat de provincie Noord-Brabant 250.000 euro, bestemd voor slachtoffers van

Focus niet alleen op de handicap, maar ken ook de omstandigheden waarin iemand met een beperking leeft.”

Kees werkte in Venda in de tijd van Apartheid. Er was een culturele boycot tegen Zuid-Afrika. Ook in gereformeerde organisaties als de Vrije Universiteit waren contacten met Zuid-Afrika onderwerp van scherpe discussies.

Kees:

“Het was niet onomstreden als je besloot te gaan werken in Zuid-Afrika. Maar we waren heel actief in een supportgroep voor mensen die gevangen zaten zonder proces en zonder advocaat. Het was een bar land in die tijd. De Boeren liepen gewapend rond. Bewakers van banken schoten gerust een zwarte man dood als ze hem ervan verdachten de bank te willen beroven. Dan had zo’n man nog niets gedaan.”

‘Steun moet maatwerk zijn’

Met zijn ‘bagage’ uit Venda ging Kees van den Broek aan de slag bij het Liliane Fonds.

“Individuele hulp was in die tijd in de ontwikkelingssector vloeken in de kerk. Alleen structurele hulp zou zoden aan de dijk zetten. Mijn praktijkervaring zei me dat het vooral om maatwerk ging. Als hulp niet in de context past, dan werkt die domweg niet.

In mijn begintijd ondersteunde het Liliane Fonds enkele duizenden kinderen, maar hoe die steun eruit zag, wisten we lang niet altijd. Ik stelde voor om voortaan alleen datgene te registreren wat we ook konden verifiëren. Tot dan toe overheerste het vertrouwen dat geld dat werd overgemaakt, ook goed werd besteed. Het woord controle was uit den boze. Je moest het niet wagen om bonnetjes te vragen, zoiets deed je niet.

Toen ik bij het Liliane Fonds kwam, trof ik daar vooral een marketingconcept aan. Dat was het werk van Ignaas. De insteek van het Liliane Fonds was om in landen waarvoor brede ontwikkelingsorganisaties grote acties voerden – indertijd

de tsunami van 26 december 2004, toevertrouwt aan het Liliane Fonds. In de middag is er feest in de Verkadefabriek, met onder meer de opvoering van een kindermusical, de première van een nieuwe instructiefilm voor mediators (maker: Wouter Verhoeven) en een slotwoord van Liliane

Brekelmans. Tussen het ochtend- en middagdeelte wordt aan het Emmaplan – achter het Liliane Fonds-kantoor – het (gesponsorde) ‘Lilianebeeld’ van Renée van Leusden onthuld. Inmiddels staat het beeld in het kantoorgebouw.

Media 2001–2005

In 2001 gaat pianist Cor Bakker voor Cor op reis naar Kameroen en maakt *TROS Aktua* met Marc Schrikkema een reportage in de Indiase deelstaat Gujarat. *TROS Lunch TV* besteedt viermaal aandacht aan het werk van het Liliane Fonds. De Telegraaf publiceert op 22 december een

bijvoorbeeld Bangladesh – oog te hebben voor de extra precaire situatie van kinderen met een handicap en voor directe, concrete steun aan hen via mediators.

Reizen stonden bij het Liliane Fonds vrijwel volledig in het teken van de fondsenwerving. Voordat ik kwam, was één keer een bestuurslid in India geweest om te kijken hoe de steun die het Liliane Fonds financierde, gestalte kreeg in de praktijk. Verder werden geen reizen gemaakt om ter plekke te beoordelen of de hulp die kinderen kregen, wel het beoogde effect had. Dat werd niet nodig gevonden. Het geld was voor de kinderen, niet voor zulke reizen.

Het Liliane Fonds van die tijd was nog minder professioneel. De bedoelingen waren heel goed, maar er ging veel mis. De oprichting van het Liliane Fonds was een statement tegen de aanpak van gevestigde, grote ontwikkelingsorganisaties. Daardoor was een bepaalde cultuur ontstaan, die ook werd gecultiveerd: wij doen het op onze manier, wij weten hoe het werkt, met de buitenwereld hebben we niets te maken. Een kritische benadering werd bovendien bemoeilijkt doordat het werk grotendeels door vrijwilligers werd gedaan. Die sprak je niet zo gemakkelijk op fouten aan. Ook de relatie met de oprichters was soms lastig. Lieke zou me inwerken. Daar was behoorlijk wat tijd voor ingeruimd, maar na twee of drie dagen zei ze: 'Ik denk dat het niet meer nodig is'. In eerste instantie dacht ik dat dit van vertrouwen getuigde, maar dat bleek later toch iets genuanceerder te liggen.

Ik heb een paar keer op het punt gestaan om ontslag te nemen, maar het Liliane Fonds was ook een prachtige 'werktuin'. Je kon zo veel ontwikkelen. En over één ding waren Lieke en ik het helemaal eens: individuele steun op maat voor kinderen met een beperking heeft een belangrijke toegevoegde waarde."

Kees komt uit een gereformeerd gezin. "Ik was een boerenjongen met een petje uit een protestantse cultuur. Het was nog net niet 'Knielen op een bed violen', maar wel 'Maarten 't Hart'. Vanuit die achtergrond had ik een karikatuurbeeld van katholieken. Het Liliane Fonds was voor mij een katholieke organisatie. In elk geval werd, zeker toen, vooral samengewerkt met congregaties. Ik was dus nogal sceptisch. Maar toen ik voor het Liliane Fonds ging reizen en bij die

congregaties kwam, ontdekte ik – tot mijn verrassing – dat juist zij tot in de haarvaten van een samenleving zaten. Daar heb ik grote bewondering voor. Ik kijk trouwens kritischer naar mijn eigen achtergrond dan naar het katholicisme, want dat ken ik niet."

Veranderde rol Liliane Fonds

Als hoofd van de Programma-afdeling zette Kees van den Broek al een aantal veranderingen in gang. Zo werd in 1989-1990 begonnen met de overdracht van programmataken aan coördinatoren in de landen waar kinderen werden ondersteund. "In eerste instantie was die coördinator dikwijls de meest capabele mediator van het land." Nadat Kees in augustus 2006 directeur geworden was, volgden veranderingen elkaar in hoog tempo op.

De Programma-afdeling – aanvankelijk afdeling Hulpverlening – werd anders ingericht en had voortaan als belangrijkste taak de aansturing van de Nationale Coördinatieteams (NCT's) die er inmiddels in zo'n dertig landen waren. In 2012 werd weer een nieuwe stap gezet. De focus kwam te liggen op de organisaties die al als werkgever fungeerden voor de NCT's. Met deze organisaties wil het Liliane Fonds samenwerken in een gelijkwaardig Strategisch Partnerschap met gescheiden taken en bevoegdheden. Tegenwoordig maken deze Strategische Partnerorganisaties (SPO's) het programma voor hun land en verdelen het door het Liliane Fonds toegekende budget over uitvoerende (partner)organisaties die ook door hen zijn uitgezocht. Het Liliane Fonds beoordeelt de jaarplannen en rapportages van de SPO's en faciliteert en versterkt hen.

Sinds het aantreden van Kees is daarnaast besloten het werk van het Liliane Fonds te 'concentreren' in minder landen. Doel hiervan was de doeltreffendheid en kwaliteit ervan te vergroten en 'verdunning' tegen te gaan. Armoede is het belangrijkste criterium om in een land te (blijven) werken.

Wat ook veranderde, was de omschrijving van de kernstrategie: de term 'DKH' (Directe Kindhulp) verdween. De nadruk kwam te liggen op het beoogde resultaat: de versterking van kinderen met een handicap en hun volledige opname in de samenleving. Daarbij spelen twee elementen een rol: de ontwikkeling van

artikel onder de kop 'De Máxima die achterblijft'. In 2002 zendt TROS Twee Vandaag drie reportages van Marc Schrikkema uit, gemaakt in Rwanda, Peru en Kameroen. Bij de EO zijn in 2003 zes mediatorportretten te zien. De titel: Operatie Kindertrauma. In hetzelfde jaar zendt RTL 5 in het programma In de ban van de

sport een portret van Monique Velzeboer uit met onder meer beelden van haar bezoek aan een revalidatiecentrum in Rwanda. De 13-jarige Gauri uit India speelt de hoofdrol in een Socutera-filmpje. TROS Middag Magazine besteedt drie dagen achtereenvolgend aandacht aan het Liliane Fonds: Jaap Jongbloed, filmmaker Wouter

Verhoeven en Yolande de Best, hoofdredacteur van Groter Groeien, vertellen over hun betrokkenheid. In 2004 doet KRO Netwerk verslag van de reis van Monique Velzeboer naar Nepal. Een aflevering van BNN Warzone gaat over jongeren met een handicap in Koerdistan (Noord-Irak). De AVRO volgt schilder

Henk Helmantel op zijn reis naar Burkina Faso. De NCRV maakte Kind met een missie over het bezoek van de Nederlandse Ezra aan leeftijdgenoten met een handicap in Ethiopië. Socutera zendt driemaal een filmpje uit over het werk van het Liliane Fonds. In het 'zilveren' jubileumjaar 2005 bezorgt de eenmalige

reprise van Wedden dat ...? het Liliane Fonds 15.000 nieuwe donateurs. In 1 tegen 100 verschijnen filmpjes en beelden over het werk van het Liliane Fonds. Ook in 2005 maakt KRO Netwerk opnames in Sierra Leone. En voor Jan Jaap van der Wal: Over de Wereld bezoekt de cabaretier in zes landen jongeren

met een handicap; de serie is te zien bij de AVRO.

Onderscheiding 2001
In Wageningen ontvangt het Liliane Fonds in 2001 de (eerste) Paul Tensen Prijs, bestemd voor personen of organisaties die zich op bijzondere wijze hebben ingezet voor kleinschalige

kinderen (*Child Development*) en de opheffing van barrières in hun omgeving (*Enabling Environment*). En zowel in het Zuiden als in Nederland is lobby en beleidsbeïnvloeding steeds belangrijker geworden.

In de fondsenwerving werden nieuwe benaderingen getest, bijvoorbeeld deur-tot-deurwerving. Het Liliane Fonds werd ook actiever op social media. De huisstijl en het logo werden eveneens vernieuwd.

De werkwijzen binnen het Liliane Fonds zijn in vergelijking met een aantal jaren geleden nu meer gestructureerd en procesmatiger. Dat was mede mogelijk doordat er 'veel intelligentie is binnengehaald'. Kees ziet de nieuwe manier van werken als 'absolute winst'.

Ten slotte kwam er ook een ander bestuursmodel. Het vroegere bestuur werd eind 2006 omgevormd tot een Raad van Toezicht. Kees van den Broek is sindsdien directeur-bestuurder.

Ontstaat er geen 'spagaat' tussen het nieuwe programmabeleid, waarbij het Liliane Fonds zelf meer afstand krijgt tot 'de kinderen', en de fondsenwerving, die juist gebaat is bij heel concrete verhalen en resultaten? Kees: *"In onze communicatie en werving blijven we focussen op directe steun aan kinderen. We houden daarvoor ruim voldoende informatie en we kunnen het ook verantwoorden. Onze afspraken met een Strategische Partnerorganisatie gaan voor een belangrijk deel over directe steun aan kinderen. We kunnen in alle oprechtheid blijven zeggen dat we steun op maat mogelijk maken voor 90.000 kinderen per jaar."*

projecten en instellingen voor kansarme jongeren.

2006–2010

➤ **2006:** Kees van den Broek, sinds 1988 hoofd van de afdeling Hulpverlening, volgt in september Geert Dollevoet op als directeur.

➤ **2006:** Aspecten als planning &

control, monitoring & evaluatie, en risicomanagement worden belangrijker voor het Liliane Fonds. Dit blijkt ook uit een nieuwe inrichting van de organisatie. Focus van de afdeling Hulpverlening is steeds meer de aansturing van nationale coördinatieteams.

➤ **2006:** Mede onder invloed van

de Code Goed Bestuur Goede Doelen verandert het bestuursmodel: de statutair directeur wordt directeur-bestuurder en het voormalige bestuur Raad van Toezicht.

➤ **2006:** Om de identiteit en het imago van het Liliane Fonds beter met elkaar in overeenstemming te brengen, wordt

Een van de eerste reizen voor het Liliane Fonds.

Afrikaans bezoek in Nederland.

'Meiconferentie' in 2012: begin van het nieuwe partnerbeleid.

Met kennis van zaken.

'Kun je even tekenen?'

Kees met twee belangrijke steunpilaren: (l) Bernd Schneider (Sharing Success Foundation) en (m) Hans Rijnierse (toen nog Sodexo Nederland).

Denkkracht uit het Zuiden.

Franca en Lieke aan het werk.

Franca en Lieke bij Franca's afscheid als beroepskracht.

Wille Houben licht werk toe bij (her)opening huidige kantoor (2014).

Henk Hofste met Manmeet Singh (India).

Beroepskrachten

Franca Hooijmaijers was de eerste werknemer van het Liliane Fonds. Ze begon in februari 1980, een maand voordat de stichting (op 14 maart) officieel werd opgericht. Franca was secretaresse bij het Groene Kruis, toen Ignaas haar belde en vroeg of ze 'in dienst' wilde komen van het 'Liliane Fonds' in wording. 'In dienst' is een groot woord: de eerste jaren kreeg Franca betaald per getypte bladzijde. Haar werkplek was de zolder bij Lieke en Ignaas thuis. Tijdens school-uren kwam ze vanuit Waspik naar de Heidijk 53 in Vlijmen om daar 'tussen het wasgoed' brieven uit te werken op een oude typemachine, die na twee jaar werd vervangen door een elektrische. Ze moest 'zuinig zijn op de linten' en aantekeningen werden met potlood gemaakt in een kladblok. *"Die twee waren zo zuinig, het was gewoon aandoenlijk."* In grote dozen van de Edah zaten de dossiers van kinderen die steun kregen. Fotokopieën werden gemaakt bij de notaris – die zat in het bestuur – en om een fax te versturen, ging Franca naar het gemeentehuis. *"Het was allemaal heel gemoedelijk."*

Franca vertelt hoe het Liliane Fonds steeds meer vorm kreeg:

"Lieke kon goed praten, maar Ignaas nog veel beter. Hij had bovendien veel contacten, ook in de media. Bijvoorbeeld bij Brandpunt. Hij kende Willibrord Frequin en Joost Middelhof. Van die contacten wist Ignaas goed gebruik te maken. Ook kende hij over heel de wereld congregaties. Zo kwamen Lieke en hij terecht bij de zusters in Indonesië bij wie Agnes verbleef. Niet lang daarna ging Ignaas naar India, waar hij in Hyderabad de zusters van JMJ interesseerde voor samenwerking met het Liliane Fonds. Daarna volgden zusters in de Filippijnen."

De eerste jaren besliste het bestuur over de hulpaanvragen.

"Alle correspondentie ging schriftelijk. Brieven deden er weken over. Lieke schreef zelf de brieven, in het Nederlands. Ik vertaalde ze dan naar het Engels. Het waren heel persoonlijke brieven."

De eerste tv-reportage over het werk van het Liliane Fonds was te zien bij Brandpunt.

besloten 'op een nieuwe manier naar buiten te treden'. Tastbare uitingen zijn een nieuw beeldmerk en een nieuwe huisstijl.

> **2006:** De concurrentie op de goede-doelenmarkt is groot. In plaats van of naast de traditionele methoden van fondsenwerving zet het Liliane Fonds nieuwe benaderingen in, waaronder

door-to-door-werving.

> **2006:** In het Tropenmuseum Junior opent prinses Máxima de expositie 'Ster in de Stad' met in de hoofdrol het Indiase meisje Gauri dat steun krijgt van het Liliane Fonds. De tentoonstelling is twee jaar te bezichtigen.

> **2006:** Benefietconcert van

Johan Verminnen met Stef Bos in Turnhout.

> **2006:** Het Liliane Fonds krijgt de opbrengst van de 'geldzuilen' voor vreemde valuta op Schiphol en dat levert 140.000 euro op.

> **2007:** Het jaarverslag over 2006 groeit van 38 naar 84 pagina's. Eind 2006 zijn er 21 vrouwen en 7 mannen in dienst, van wie

“Ze waren daarvoor gaan filmen in Nigeria. Op aandringen van Ignaas. Hij was zo vasthoudend. Desnoods ging hij een paar keer van Vlijmen naar Hilversum. Bij Brandpunt zeiden ze: ‘Daar komt Ignaas weer aan.’ Kenmerkend voor Ignaas was ook dat hij wars was van zielige verhalen. Hij wilde in reportages juist positieve dingen laten zien. Door de media-aandacht werd het Liliane Fonds snel bekender en kreeg het steeds meer donateurs. Het ging in sneltreinvaart. We konden elk jaar weer meer kinderen steunen.”

Zuinig en eenvoudig

Intussen vond Lieke dat ‘het wel eenvoudig moest blijven’. Over de aanschaf van een computer zei ze: “Is dat echt nodig?” En over de aanstelling van Geert Dollevoet als chef de bureau: “Moet dat nu, zo’n dure, betaalde kracht?” Franca: “Het was zuinigheid troef. De salarissen waren lange tijd minimaal. Maar voor de continuïteit was het natuurlijk nodig dat er meer betaalde krachten kwamen.” Over Lieke zegt ze: “Ze was erg kritisch maar ook allerbeminnelijkst. Ze had alle aandacht voor de kinderen. Ze voelde zich intens bij hen betrokken.”

Toen het Liliane Fonds na ‘de brand’ gehuisvest werd in het administratiekantoor van de Rabobank, was Franca daar niet heel gelukkig mee. Het was er heel lawaaiig en dat werkte haar op de zenuwen. Vaak vertrok ze naar de zus van Geert, die in de buurt woonde, om daar rustig te werken.

Franca herinnert zich Geert als een wat strenge directeur: “Er waren allemaal regeltjes. Zo moest je, voordat je ‘s avonds naar huis ging, je bureau leegmaken. Er mochten geen jassen over de stoelen hangen en je mocht niet met koffie door het kantoor lopen.”

In navolging van de Christoffel Blinden Mission stuurde het Liliane Fonds voor elke ontvangen donatie een bedankbrief naar de gever. “Daarop stond ook het bedrag vermeld. Doorslagen maakten we met carbonpapier.”

Over de ontwikkeling van het programmabeleid zegt Franca: “Niet iedereen was er blij mee dat het rechtstreekse schrijfcontact met mediators verdween. Voor een aantal vrijwilligers was het reden om te stoppen. Ook

Lieke had het moeilijk met de verandering. Ignaas begreep het beter. Die had veel meer moeite met de verhuizing naar ‘s-Hertogenbosch in 2001. ‘Nu kan ik niet meer zomaar binnenlopen’, zei hij.”

Ook Franca’s eigen werkzaamheden veranderden in de loop der tijd. Van het Directiesecretariaat ‘verhuisde’ ze naar de Donateursafdeling (nu het team Informatie en Donateursbeheer). In 2008 ging ze met vervroegd pensioen, maar ze werkt nog een dag per week met haar oude team, nu als vrijwilliger. Ook haar man zet zich als vrijwilliger in. Hij draait mee in de werkgroep Logistiek.

Na bijna veertig jaar is Franca het Liliane Fonds nog lang niet moe: “Ik ben blij dat ik er mag werken. Alleen al om die aparte, familiale sfeer die het Liliane Fonds altijd heeft behouden. Het is ‘Brabants’, heel gezellig.” Hoe ze het Liliane Fonds in een paar woorden zou omschrijven? “Een dynamische organisatie die met haar tijd meegaat.”

Geen moment spijt

Je kunt bij het Liliane Fonds ook als vrijwilliger beginnen en daarna ‘in dienst treden’. Een voorbeeld daarvan is **Cobi Klappe**. Ze werkt intussen al 31 jaar bij het Liliane Fonds. Als bureaucoördinator van de Programma-afdeling is ze wel eens ‘de moeder van het Liliane Fonds’ genoemd, Een goedbedoelde benaming, waar Cobi zelf toch moeite mee had.

In 1984 werkte Cobi als vrijwilliger voor *De Vlijmscherper*, een Vlijmens huis-aan-huisblad. Ze ging voor een interview langs bij Lieke en Ignaas. Die hadden die middag bezoek van enkele zusters uit Azië. “Overal lagen foto’s van kinderen met een handicap.”

Na de publicatie van het interview belde Ignaas om te vragen of Cobi niet iets voor het Liliane Fonds zou willen doen. Ze stapte een voor haar onbekende wereld in. “Tot op de dag van vandaag heb ik daar geen moment spijt van gehad.” De eerste tien jaar was ze onder meer actief met voorlichting: “Ik hing posters op, en hield praatjes op scholen en in kerken.” Daarnaast organiseerde ze de jaarlijkse fietstocht en was ze correspondent op (toen nog) de afdeling

8 bij Hulpverlening en 12 bij Voorlichting & Fondsenwerving; 10 fulltimers en 18 parttimers; en er zijn 95 vrijwilligers werkzaam. De 22 Nationale Coördinatieteamen hebben bij elkaar 58 medewerkers.

► **2007:** De Verenigde Naties stellen het Verdrag voor de Rechten van Mensen met een

Handicap (2006) open voor ondertekening. Een van de sprekers bij die gelegenheid is Mauricio uit Nicaragua, die steun krijgt van het Liliane Fonds. Het VN-verdrag wordt een van de belangrijkste handvatten om de rechten van kinderen (en volwassenen) met een handicap te claimen.

► **2007:** Het Liliane Fonds richt zijn blik meer ‘naar buiten’. De samenwerking met strategische partners, met name complementaire organisaties en kennis-instituten, neemt toe. Er worden overeenkomsten gesloten met onder meer Leonard Cheshire Disability (LCD), Kennis- en Revalidatiecentrum De

Hoogstraat en ‘s Heeren Loo, gespecialiseerd in zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. In samenwerking met de Rabobank Foundation verkent het Liliane Fonds mogelijkheden voor werk en inkomen voor jongeren met een handicap en ouders van kinderen met een zware

meervoudige handicap. ► **2007:** Hoewel de mediator nog altijd ‘een centrale rol’ heeft, legt het Liliane Fonds, mede uit oogpunt van continuïteit, steeds meer nadruk op samenwerking met de partnerorganisaties. ► **2007:** Naast kwantitatieve doelstellingen voor de steun aan kinderen komen er ook

concrete kwalitatieve doelstellingen. De aandacht voor effecten en impact neemt toe. Het begrip kernprestatie-indicatoren doet zijn intrede. ► **2007:** Meer dan 73.000 kinderen geholpen voor € 132 gemiddeld in 79 landen; 89 percent van het budget is besteed in landen met een

Hulpverlening. Nadat haar man ziek was geworden en zij mede voor het gezinsinkomen moest zorgen, kreeg ze een aanstelling als assistent van Kees van den Broek, toen hoofd van de afdeling Hulpverlening. Ook was ze tien jaar lang intensief betrokken bij het werk in India, tot ze in 2006 bureaucoördinator werd.

Ze is bij elkaar tien keer in India geweest. Die reizen hebben grote indruk op haar gemaakt:

"Samen met de mediator kinderen in dorpen bezoeken, betekende uren onderweg zijn, hotsend over amper begaanbare wegen in het noorden van India, om dan kinderen aan te treffen die op de grond lagen, naast een koe, en straatarme moeders die je hoopvol aankeken met in hun ogen de vraag: 'Kun je mijn kind helpen?'"

Ze herinnert zich nog goed dat ze een keer in India was met Kees van den Broek en dat die in elk dorp vroeg of er ook kinderen waren met een verstandelijke handicap. Het antwoord was altijd 'nee'.

"Het kan zijn dat die kinderen niet als gehandicapt werden gezien. Dat ze er gewoon bij hoorden, ook al waren ze misschien een beetje anders dan anderen. Maar het kan ook zijn dat ze voor die kinderen de hoop al hadden opgegeven. Dat ze die maar 'lieten liggen'. Armoede kan leiden tot gelatenheid."

Over de geleidelijke overheveling van taken en verantwoordelijkheden naar Zuidelijke partners zegt Cobi:

"Ik heb het als zeer verrijkend ervaren om het werk voor kinderen dat Lieke Brekelmans is begonnen, steeds meer over te dragen aan mensen in de landen zelf. In mijn ogen is dat een schitterende ontwikkeling. De medewerkers van lokale organisaties beheersen de dialecten, kennen de cultuur van het land, en weten naar welke voorzieningen kinderen het best verwezen kunnen worden."

Op haar reizen heeft ze het zo ervaren:

"Zorg en liefde voor kinderen is universeel. Het is heel mooi om te zien dat wat Lieke ooit is begonnen, nu verankerd raakt in zo veel landen. Het Liliane Fonds is een professionele organisatie geworden. De manier waarop het werk wordt

georganiseerd, is volkomen veranderd. Maar wat blijft, is dat we verschil kunnen maken in het leven van een kind, en dat we de ouders de geruststelling kunnen geven dat ze er niet helemaal alleen voor staan."

Blij als het weekend voorbij was

Miel Claes bewandelde weer een heel andere weg binnen het Liliane Fonds: hij was mediator en nationaal coördinator in Bolivia, werd daarna medewerker in dienstverband op het kantoor in 's-Hertogenbosch en werkt daar nu als vrijwilliger.

Miel Claes vertelt veel en graag over zijn belevenissen bij het Liliane Fonds. Dat doet hij met veel humor en twinkelende ogen. In 1984 vertrok hij vanuit België naar Bolivia om daar in een revalidatiecentrum te gaan werken voor Terre des Hommes. Een paar jaar later werd hij de tweede mediator van het Liliane Fonds in Bolivia. In 1987 bezocht Kees van den Broek het land. Er waren toen inmiddels 35 mediators en Kees was op zoek naar een nationale coördinator. De andere mediators zeiden: *"Dat moet Emilio worden."* Maar Kees was op zoek naar een Boliviaan, waarop ze riposteerden: *"Maar Emilio is een Boliviaan!"*

Ook in Bolivia waren het vooral religieuzen die gezondheidsprogramma's en -voorzieningen opzetten. Bovendien was de boekhouding van congregaties meestal goed op orde. *"Dus als je meer mediators nodig had, was het adagium: Ga op zoek naar zusters. Ook al omdat mediators niet werden betaald. Voor congregaties was dat meestal geen bezwaar."*

In 1999 kwam Miel naar Nederland en ging hij werken bij het Liliane Fonds, als regioverantwoordelijke – 'Dat was toen de functiebenaming' – voor Latijns-Amerika. Daarnaast kreeg hij de taak een impuls te geven aan het kwijnende Liliane Gronert Fonds dat in België was opgericht om ook daar fondsen te kunnen werven (zie ook het kader op bladzijde 59).

Niet lang na de komst van Miel Claes deed ook Bernard Morvan zijn intrede op de programma-afdeling. In Miels ogen was Bernard 'iemand die de oude patronen

Nationaal Coördinatieteam.
 > **2007:** Het is voortaan mogelijk online giften over te maken aan het Liliane Fonds.
 > **2007:** Het ambassadeursteam wordt uitgebreid met top-hockeyster Minke Booij en Libelle-columniste Wieke Biesheuvel.
 > **2007:** Voor de periode

2007–2010 ontvangt het Liliane Fonds van het ministerie van Buitenlandse Zaken een bijdrage van in totaal 8 miljoen euro. De aanvraag in het kader van het Medefinancieringsstelsel (MFSI) is volledig gehonoreerd.
 > **2007:** Koningin Beatrix en haar familie vierten Koninginnedag in 's-Hertogenbosch. Het Liliane

Fonds organiseert de kinderactiviteiten op de Parade, het plein aan de voet van de Sint Jan Kathedraal.
 > **2008:** De term 'basisfaciliteiten' wordt vervangen door 'capaciteitsversterking' (investeringen in mensen, middelen en voorzieningen).
 > **2008:** Binnen het Liliane Fonds

wordt een begin gemaakt met het Kwaliteitsprogramma met als (deel)projecten Risicoanalyse, Monitoring & Evaluatie (van de hulpverlening), Management-informatie, Processen en ICT.
 > **2008:** De Nationale Coördinatie-teams zijn steeds vaker betrokken bij de ontwikkeling van beleid.
 > **2008:** Het Liliane Fonds

benadrukt geen (actieve) lobbyorganisatie te zijn, maar vindt het wel steeds belangrijker mee aan te dringen op specifieke aandacht voor mensen met een handicap binnen ontwikkelings-samenwerking en op disability-inclusief beleid.
 > **2009:** Op 16 februari overlijdt Liliane Brekelmans-Gronert.

> **2009:** Belangenbehartiging door lokale partners van het Liliane Fonds wordt steeds belangrijker gevonden. 'Inclusie' van mensen met een handicap wordt een kernbegrip.
 > **2009:** Vanaf 2009 wordt steeds vaker kwaliteitsonderzoek uitgevoerd, in samenwerking met kennispartners en lokale

wilde doorbreken en aandrang op verdere professionalisering'. Hij bekent dat er tussen Bernard en hem 'wel eens strijd is geweest'. Maar hij omschrijft de afdeling ook als 'een heel hechte club'.

"Wel werden we slecht betaald in die tijd en klagen was uit den boze. Je kon geen aanspraak maken op onkostenvergoeding. Op dienstreizen sliepen we in kloosters of bij parochies. Ook zaten we urenlang in de bus. De arbeidsvoorwaarden werden beter toen Kees van den Broek directeur werd. De relatie tussen functie en salarisschaal werd redelijker en ook beter onderbouwd."

Een tweede grote verandering was volgens Miel de komst van Henk Hofste als manager Programma's. Na een 'tussenjaar' waarin de vier regioverantwoordelijken en de bureaucoördinator – door Miel Claes omschreven als 'de bende van vijf' – de afdeling 'runden', was Henk als afdelingshoofd de opvolger van Kees van den Broek. *"Henk ontwikkelde het concentratiebeleid. In een groot aantal landen werd het programma afgebouwd."*

De werkweek van een regioverantwoordelijke zag er volgens Miel zo uit: *"Voor twintig procent was het e-mails lezen en beantwoorden. Voor dertig procent was je bezig met de aansturing van vrijwilligers en skypen met de Nationale Coördinatieteams. Het budgetbeheer vergde vijftwintig procent van de werktijd. Voor Kees was onderbesteding een doemscenario. Hij was altijd bang dat er te weinig werd uitgegeven aan steun voor kinderen. Maar aan het eind van de rit bleek altijd dat hij ongelijk had. Vooral Franstalig Afrika ging altijd over het budget heen. De laatste vijftwintig procent ging op aan vergaderingen. Die liepen altijd uit. Was er een uur voor gepland, dan werden het er drie."*

Toen Lieke en Ignaas nog leefden, ging Miel dikwijls bij hen eten. *"Ook privé hadden we goed contact."* Lieke noemt hij 'een heel charmante vrouw' die hij 'nooit rechtop heeft zien staan'. "Maar ook Ignaas was niet groot, hooguit een meter zestig." Miel vond Lieke soms wel 'een te idealistische dromer'. *"In tegenstelling tot Ignaas, was ze niet religieus, eerder Tolstojaans, maar wel een type bij wie ik af en toe dacht: 'Kom nou eens met beide benen op de grond'."*

"De laatste jaren van haar leven was Lieke het niet meer helemaal eens met de koers van het Liliane Fonds. Dat was jammer. Maar ze uitte het niet publiekelijk."

In Miels ogen was Ignaas 'de grote organisatorische kracht achter het Liliane Fonds'. Bij wijze van grap zegt hij: *"Misschien hadden we eigenlijk het Ignaas Fonds moeten heten."*

In één opzicht was er geen verschil tussen Lieke en Ignaas: volgens Miel hadden ze beiden 'een heilig vertrouwen in religieuzen'. Hij herinnert zich het geval van een priester in Ecuador die gefraudeerd had met geld van het Liliane Fonds: *"Ze konden zich dat niet voorstellen. Ze wilden niet eens naar me luisteren."*

Miel deed zijn werk op de Programma-afdeling met zo veel plezier, dat hij 'iedere keer weer blij was als het weekend voorbij was'. Als hij tegenwoordig op de afdeling komt, vindt hij het daar 'wel minder gezellig dan vroeger'. Is dat de consequentie van de professionalisering? Met enige nostalgie memoreert hij dat 'iedere mediator zijn eigen fysieke dossier had' en dat 'een groot deel van de ruimte werd ingenomen door hangmappen'. Die zijn nu verdwenen, terwijl 'de yuppies uit Nijmegen kwamen'. Ook bij die verandering had hij aanvankelijk zijn twijfels. Inmiddels vindt hij ze 'heel verfrissend'. *"Ik ben nu positief over de vernieuwingen. Het is een goede zet geweest."*

Als betaalde kracht is Miel in 2011 om gezondheidsredenen gestopt. Hij is nog wel vrijwilliger. *"Ik schrijf nu verhalen over kinderen die steun krijgen van het Liliane Fonds."* Het is werk dat bij hem past, want schrijven doet Miel graag.

Het was wennen

De laatste jaren heeft het Liliane Fonds niet alleen jonge mensen met een *Advanced Master in International Development* aangetrokken, maar ook ervaren krachten die afkomstig waren van andere organisaties, waar (overheids)-bezuinigingen tot een ontslag golf hadden geleid. Zo kwam **Willie Houben** in 2011 van ICCO. Bij het Liliane Fonds is ze nu programmamedewerker voor de Filipijnen en Indonesië. Ze heeft wel moeten wennen:

universiteiten.

► **2009:** Het Liliane Fonds krijgt een officieel medezeggenschapsorgaan: in de Medewerkers-vertegenwoordiging (MVT) zitten zowel medewerkers in dienstverband als (bureau) vrijwilligers.

► **2009:** Erica Terpstra wordt ambassadeur van het Liliane

Fonds. Zij en Jaap Jongbloed fungeren als ambassadeurs voor het grote publiek. De andere ambassadeurs zijn vooral actief in hun specifieke domein.

► **2009:** Het Liliane Fonds kiest voor een nieuwe huisstijl en een nieuw logo. Overkoepelend motto: Open de wereld voor

een kind met een handicap.

► **2010:** Thema van het jubileumjaar – het Liliane Fonds viert zijn zesde lustrum – en van de jubileumcampagne is MEEDOEN. Op een speciale site worden bedrijven, instellingen en particulieren opgeroepen in actie te komen voor het Liliane Fonds. Dat wordt een groot

succes met 20.000 nieuwe donateurs. 170.000 verstuurd brieven leveren een respons op van 3 procent met 5.100 nieuwe donateurs. Minder succesvol is de scholenactie in september, de eerste editie van de actie 'Wij trekken aan de bel'. Basisscholieren en bekende Nederlanders laten zich horen

voor het recht op onderwijs van kinderen met een handicap in ontwikkelingslanden. ► **2010:** De Beelden Parade in het centrum van 's-Hertogenbosch. De openluchtexpositie in Italiaanse stijl van ruim 250 kunstwerken trekt, mede door het zomerse weer, 125.000 bezoekers.

► **2010:** Ook in programma's en projecten voor ontwikkelings-samenwerking staan kinderen met een handicap vaak buitenspel. Samen met discussieplatform Wereldpodium organiseert het Liliane Fonds een debattour langs Nederlandse steden. Doelgroep: kleine en grotere initiatieven

“Bij ICCO werd heel anders gewerkt dan bij het Liliane Fonds. Bij ICCO speelden dialoog en aansturing zich af op organisatie- en programmaniveau. Het Liliane Fonds leek weinig oog te hebben voor de Zuidelijke organisaties waarmee werd samengewerkt. Er werd gerapporteerd op het laagste niveau, dat van de mediator en het kind. We hadden totaal geen zicht op wat er omging in de organisatie van onze partners, waar ze voor stonden en welke andere programma's ze uitvoerden. En over hoe de zusters omgingen met de kinderen werd niet gerapporteerd. Ik kon dat vanuit het verleden van het Liliane Fonds wel begrijpen – het is van oorsprong een vrijwilligersorganisatie – en ik realiseerde me ook dat het Liliane Fonds met zijn aanpak succesvol was geweest, maar toch was ik een beetje ‘in shock’.”

Willie juicht toe dat er tegenwoordig hogere kwaliteitseisen worden gesteld. Zo worden binnen de huidige, nieuwe beleidskaders geen ‘partners’ meer geaccepteerd die nooit – via *Community Based Rehabilitation* – op gemeenschapsniveau hebben gewerkt. Van instellingen wordt geëist dat ze een beleid voor de bescherming van kinderen, een *Child Protection Policy*, hebben. Willie: *“En dat beleid mag niet alleen een ‘papieren beleid’ zijn, want 1 op de 200 kinderen in een instelling is misbruikt.”*

Ze vindt dat het met de kwaliteitsverbetering de goede kant op gaat: *“Je moet formats aanreiken, verbetering faciliteren. Dat doen we ook, maar het gaat langzaam. Dat is ook niet verwonderlijk. We doen bij het Liliane Fonds zelf vaak lang over besluitvorming, en dan verwachten we van onze partners dat ze het nieuwe beleid heel snel ‘uitrollen’.”*

Daar komt bij dat niet iedereen blij is met de nieuwe aanpak. Op dienstreizen krijgt ze wel eens te horen dat haar voorgangster ‘lang zo moeilijk niet deed’. Willie realiseert zich ook dat verandering tijd vergt: *“Om een organisatie echt sterker te maken, moeten we ten minste drie jaar investeren in trainingen en capaciteitsopbouw, maar sommige organisaties weigeren te veranderen. Ze blijven bijvoorbeeld de oude formulieren invullen in plaats van de nieuwe.”*

voor ontwikkelingssamenwerking. De slotbijeenkomst is in het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch. Daar worden de eerste exemplaren van de gids ‘Meedoen’ uitgereikt.

► **2010:** Sandra Reemer beëindigt na 20 jaar haar ambassadeurschap om zich te kunnen wijden aan haar eigen stichting.

Media 2006–2010

Zingen met Sterren (SBS6) met Ali B, Edsila Rombley en Do in 2006 heeft een wat tegenvallend resultaat met 2.700 nieuwe donateurs. Llink zendt in *Warzone* de documentaire *Bananen, gif en gehandicapte kinderen* over Nicaragua uit. Gauri uit India, ‘danseres op één

been’, staat centraal in een filmpje dat te zien is bij Socutera. *Nederland Helpt* van de EO heeft vier keer een item over het Liliane Fonds. In 2007 besteedt *Nederlanders in Ontwikkeling* (SBS6) in vier uitzendingen aandacht aan het werk van het Liliane Fonds in Bolivia, Kenia, Oeganda en Brazilië. Een *Vandaag*

Wat ze ook zegt, is:

“Wij en onze partners moeten ook realistische verwachtingen wekken. In overleg met ouders moet duidelijk worden wat hun kind maximaal kan bereiken. Het heeft geen zin eindeloos door te gaan met fysiotherapie, als verdere verbetering niet meer mogelijk is. Het is belangrijk dat ouders kunnen accepteren dat hun kind misschien nooit zal lopen. Het Liliane Fonds van nu streeft er niet naar om zo veel mogelijk kinderen te steunen, maar om kinderen zo goed en zo breed mogelijk te steunen.”

Steeds professioneler

Henk Hofste kwam van de Nederlandse tak van Volunteer Services Overseas (VSO), een Britse organisatie die vakdeskundigen uitzendt naar Afrika en Azië. Hij was daar hoofd Programma's. Daarvoor had hij lang bij Mensen in Nood gewerkt. In 2009 werd hij bij het Liliane Fonds manager van de Programma-afdeling en lid van het Managementteam.

Henk:

“Toen ik in dienst kwam, was het Liliane Fonds in meer dan tachtig landen actief. Ik dacht: hoe kunnen we ooit overal kwaliteit borgen? Vanaf 2010 zijn we begonnen met de uitvoering van het concentratiebeleid. We hebben er toen meteen dertig landen ‘uit geschoffeld’. Natuurlijk wilden we de programma's zorgvuldig afbouwen. Dat betekende dat we vroegen hoeveel kinderen er op dat moment deelnamen in het programma en hoeveel geld er nodig was om hen de komende jaren nog te helpen.”

In het concentratiebeleid – werken in minder landen op basis van heldere criteria – worden strategische keuzes gemaakt maar ook pragmatische: *“In de Filippijnen hebben we goede partners aan wie we een ruim budget kunnen toevertrouwen. In Zuid-Soedan is er dringend behoefte aan hulp. Daarom willen we daar graag een programma ondersteunen, maar de structuren zijn er nog zo zwak dat het moeilijk is verantwoorde bestedingen te doen.”*

(TROS en AVRO) volgt Reni de Boer (winnaar van de Mis(s) verkiezing in 2007 en ambassadeur van Onbeperkt Nederland) op haar reis naar Zuid-Afrika, samen met Jaap Jongbloed. Een diepte-interview met Jongbloed is te zien bij *Het hoogste woord* (NCRV). Socutera zendt een filmpje uit over Bun Thoeun uit

Cambodja, die met steun van het Liliane Fonds een handprothese kreeg. Een aflevering van *Max en Loretta* staat in het teken van de werving van donateurs: 1.228 mensen melden zich aan. In 2008 staat het werk van het Liliane Fonds centraal in de kerstuitzending van *Tijd voor Max*; het programma leidt tot

1.677 nieuwe donateurs. Ook in de *Oudejaarsshow* van de *Nationale Postcode Loterij* wordt aandacht besteed aan het Liliane Fonds. In *Warzone* van Llink over Kameroen is te zien hoe het Liliane Fonds daar werkt. Socutera zendt een spotje uit met Riansah uit Indonesië. Ook in 2009 staat de kerstuitzending van *Tijd voor*

Henk haalt nog een ander voorbeeld aan:

"In 2009 was ik met Miel Claes in Argentinië. We constateerden dat het Liliane Fonds daar zorg financierde waarvoor kinderen ook gratis terechtkonden in een ziekenhuis. Het geld bij ons halen, was alleen gemakkelijker. Argentinië is in veel opzichten een hoogontwikkeld land. Daarom besloten we ook in Argentinië geleidelijk te stoppen."

Sinds 2013 werkt het Liliane Fonds op basis van gelijkwaardigheid samen met dertig Strategische Partnerorganisaties (SPO's). Zij werken op hun beurt samen met uitvoerende Partnerorganisaties (PO's). Ook het bestand aan PO's is de laatste jaren sterk vernieuwd. Dat was ook nodig.

Henk:

"Er was een enorme diversiteit aan PO's. Er waren grote verschillen in kwaliteit en in de invalshoek vanwaaruit ze werkten. Dat betekende ook dat regelingen heel verschillend werden toegepast. Zo kunnen mediators al vanaf 2002 gemaakte kosten declareren, maar lang niet overal werd daar gebruik van gemaakt. Als mensen ervan uitgaan dat 'het niets mag kosten', is het lastig om kwaliteitseisen te stellen."

Om de kwaliteit van gefinancierde programma's te vergroten, moet volgens Henk 'eerst het netwerk beter en sterker worden'.

Hij schetst de stappen die het Liliane Fonds volgens hem door de jaren heen heeft gemaakt: in 1980 begonnen als een organisatie die zich alleen richtte op 'het individuele kind', niet op verbetering van de infrastructuur. Die werd niet gefinancierd. Naderhand gebeurde dat wel, onder andere met subsidie van de Nederlandse overheid. De individuele aanpak is gebleven, maar nu liefst binnen gemeenschappen, en gepaard gegaan met 'claim making' richting de overheid.

De veranderingen zijn in zijn ogen 'absoluut geen veroordeling van hoe het vroeger ging'. *"Het tekent de evolutie van een organisatie, die is begonnen als een particulier initiatief, een vrijwilligersorganisatie, en die steeds verder professionaliseerde."*

Max in het teken van het Liliane Fonds, met als resultaat bijna 3.000 nieuwe donateurs. Aanpakken en wegwezen van Llink besteedt aandacht aan de situatie van kinderen met een handicap in Peru en Rwanda. In 2010 is *Tijd voor Max* van 11 januari gericht op de werving van donateurs voor het Liliane

Fonds; de respons is hoog: 3.600 nieuwe donateurs. De TROS zendt een reportage uit over de reis van Jacco Holthuis, ambassadeur *Onbeperkt Nederland*, en Jaap Jongbloed naar Nicaragua. In *Kanjers van Goud* is een portret te zien van ergotherapeut en Liliane Fonds-mediator Reninka de Koker; zij werkt in Nicaragua.

2011-2015

- > **2011:** Begin van de uitvoering van het concentratiebeleid: het Liliane Fonds gaat in minder landen werken en binnen landen op minder plekken. Voor de keuze van landen en gebieden is armoede het belangrijkste criterium.
- > **2011:** Met ingang van 2011

Wanden vol dossiers.

Lang collega's in het team Latijns-Amerika: Miel Claes en zr. Ignatia Dolmans.

Cobi Klappe (l): ook altijd in voor een feestelijk samenzijn.

Cobi bij haar zilveren Liliane Fonds jubileum.

Een nog heel jong ogende Cobi.

Voor dit artikel ging Cobi op bezoek bij Lieke en Ignaas.

In maart 2015 was Jaap op Curaçao. Dus zette hij zich daar in voor 'Wij trekken aan de bel'.

Jaap Jongbloed maakte vele reizen voor het Liliane Fonds.

Mauricio uit Nicaragua sprak in 2006 de VN toe bij de openstelling van het Verdrag voor de Rechten van Mensen met een Handicap.

Een verdiend certificaat voor de 'oudste' ambassadeur.

Lang had het Liliane Fonds twee ambassadeurs: Sandra Reemer en Jaap Jongbloed.

De ambassadeurs

De ambassadeurs – Bekende Nederlanders die hun naam aan de organisatie verbonden – hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de groei van het Liliane Fonds. Op allerlei manieren hebben ze zich ingezet om het Liliane Fonds steeds bekender te maken en er steun voor te verwerven. Ze deden dat via de media, maar ook met eigen initiatieven, door mee te doen met acties of door aanwezig te zijn bij evenementen.

Televisiepresentator **Jaap Jongbloed**, onder meer bekend van *Crime Time*, *Vermist* en *Het mooiste meisje van de klas*, werd in 1984 de eerste ambassadeur – en hij is dat nog steeds! Na Jaap volgden zangeres Sandra Reemer (gestopt in 2010), fotografe en oud-shorttrackkampioene Monique Velzeboer (2003), Libelle-columniste Wieke Biesheuvel (2007), voormalig tophockeyster Minke Booij (ook 2007), oud-Kamerlid en -staatssecretaris Erica Terpstra (2009), en PvdA-politica Jetta Klijnsma (2011-2012; ze moest stoppen toen ze staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid werd in het kabinet-Rutte II). Ook de Vlaamse zanger Johan Verminnen heeft zich een tijdlang ingezet als ambassadeur, vooral om ook steun vanuit België te krijgen.

Lang waren Jaap Jongbloed en Sandra Reemer naar buiten toe dé 'gezichten' van het Liliane Fonds. Tegenwoordig zijn Jaap en Erica Terpstra de ambassadeurs voor het grote publiek en zijn de andere ambassadeurs vooral actief in hun specifieke domein. Zo maakte Monique Velzeboer tien jaar lang kalenders en kaarten met portretten van kinderen die ze fotografeerde op haar reizen voor het Liliane Fonds; de netto-opbrengst van haar producten – in totaal ruim een miljoen euro – schonk ze aan het Liliane Fonds. Wieke Biesheuvel maakte teksten bij de foto's van Monique. En Minke Booij organiseerde *hockey-clinics* om geld bijeen te brengen voor het Liliane Fonds. Alle ambassadeurs zetten zich in voor de jaarlijkse scholenactie 'Wij trekken aan de bel', waarmee het Liliane Fonds aandacht vraagt voor het (wereldwijd) hoge aantal kinderen met een handicap dat nog altijd geen basisonderwijs krijgt. Ook oud-ambassadeur Jetta Klijnsma doet, net als veel andere 'prominenten', nog elk jaar mee aan de actie.

voert het Liliane Fonds een nieuwe manier van werken en een nieuw ICT-systeem in.

- **2011:** Inmiddels zijn er Nationale Coördinatieteam (NCT's) in 27 landen.
- **2011:** Er wordt steeds vaker gekozen voor regionale trainingen. In Accra, Manilla en Lima worden medewerkers van

NCT's getraind in Project Cycle Management en de uitvoering van assessments bij Partnerorganisaties.

- **2011:** De subsidieaanvraag van de alliantie Kind en Ontwikkeling (Terre des Hommes, Liliane Fonds en Kinderpostzegels Nederland) in het kader van de tweede ronde van het Mede-

financieringsstelsel (MFSII) wordt aanvankelijk afgewezen, maar na een bezwaarprocedure gedeeltelijk gehonoreerd. Het Liliane Fonds ontvangt in de periode 2011–2015 1,5 miljoen euro per jaar.

- **2011:** Het Liliane Fonds trekt veel aandacht met zijn Vaderdagcampagne en

Jaap Jongbloed, inmiddels ruim dertig jaar ambassadeur, was in 1980 net begonnen als jongste verslaggever bij TROS Aktua, toen hij door zijn baas, Wibo van der Linde, naar Vlijmen werd gestuurd voor een reportage over het net opgerichte Liliane Fonds. Lieke zat al klaar aan de keukentafel, toen Jaap aanbelde. Voor haar lagen veertien foto's van kinderen die ze wilde helpen. Jaap Jongbloed: *“Het was een klein, sympathiek verhaal. Daar besteedden we graag aandacht aan. Ik werd geraakt door wat Lieke vertelde en hoe ze dat deed. Sindsdien ben ik altijd contact blijven houden.”*

Jaap herinnert zich dat Ignaas een keer naar Hilversum kwam voor overleg met de TROS:

“Ignaas was niet bepaald een flitsende verschijning. Hij moest het gesprek aangaan met de toenmalige directie, waarin ook zo'n ‘snelle’ platenbaas zat. Ik ben toen met hem meegegaan. Maar Ignaas was ontzettend vastbesloten en heel doortastend. Hij had de reportagereis die hij voor ogen had, al tot in detail voorbereid. Hij had elke plek op de route zelf al bezocht. Uiteindelijk betaalde de TROS de televisieploeg. Het Liliane Fonds droeg de reiskosten. De verblijfskosten werden zo laag mogelijk gehouden, zelfs onder ‘missionair niveau’. Maar het leidde wel tot een half uur mooie televisie. Tegenwoordig is het voor goede doelen een stuk moeilijker dat voor elkaar te krijgen.”

In 1985 ging Jaap zelf voor het eerst ‘op reportage’ voor het Liliane Fonds. Oud-directeur Geert Dollevoet: *“Jaap was toen nog een ventje. Het was de eerste keer dat hij naar Afrika ging.”*

Jaap over zijn eerste reis:

“Ik was in Burkina Faso. Daar heb ik toen Saviel ontmoet. Zijn benen waren verlamd geraakt door polio. Saviel was nog maar zes jaar oud, maar hij had een enorme wilskracht. Dat geldt ook voor Aziz die ik tegenkwam op een latere reis, ook naar Burkina Faso. Aziz kwam door de modder naar ons toe gekropen, hij deed fanatiek zijn best om vooruit te komen. Juist door hun beperking zijn het dikwijls doorzettertjes.”

Sinterklaascampagne. Bij deze campagnes worden voor het eerst en met succes social media ingezet.

- **2011:** Jetta Klijnsma wordt ambassadeur van het Liliane Fonds. Ze moet stoppen als ze in 2012 staatssecretaris wordt in het (tweede) kabinet Rutte.
- **2011:** Het Liliane Fonds

publiceert voor het eerst een onlinejaarverslag (over 2010).

- **2012:** Het Liliane Fonds en zijn Strategische Partnerorganisaties (SPO's) – die tot dan toe vooral fungeren als werkgever van het nationale coördinatieteam – besluiten tot een nieuwe stap in de samenwerking: gelijkwaardig partnerschap. Het is de

uitkomst van de eerste internationale conferentie die het Liliane Fonds organiseert. Locatie is de Verkadefabriek in 's-Hertogenbosch. De SPO wordt verantwoordelijk voor het programma in een land, de selectie van uitvoerende Partnerorganisaties en de toekenning van budgetten. Het Liliane

“Van mijn eerste reis herinner ik me ook hoe primitief alles nog ging. Maar Saviel stond met beugels wel ineens rechtop.”

Niet lang na Jaaps eerste reis vroeg Ignaas hem als ambassadeur van het Liliane Fonds.

Jaap:

“Wat me in het Liliane Fonds altijd heeft aangetrokken, is dat het een bescheiden organisatie is zonder veel pretenties. Lieke en Ignaas waren daar hét symbool van. Mijn bijdrage als ambassadeur heeft er vooral uit bestaan, dat ik meekeek hoe het Liliane Fonds aandacht kon krijgen in Hilversum. Maar het wordt steeds lastiger en ook steeds duurder om afspraken te maken over een televisieprogramma. Producenten vragen heel veel geld. Het ‘break-even-punt’, het moment waarop een organisatie haar investering in elk geval heeft terugverdiend, ligt steeds verder weg. En je kunt als goed doel niet zomaar vier ton in een tv-programma steken”

Op Jaaps eerste reis voor het Liliane Fonds zouden er nog vele volgen. De kinderen en jongeren die hij ontmoette, staan hem nog helder voor de geest:

“Bijvoorbeeld Mauricio uit Nicaragua. Hij maakt zich in zijn land sterk voor de rechten van mensen met een handicap en organiseert daarvoor allerlei activiteiten. Zelf is hij spastisch, maar hij heeft met steun van het Liliane Fonds zijn rechtenstudie afgemaakt.”

“En het meisje uit Bangladesh dat jarenlang was misbruikt door haar stiefvader.”

“Of Amina uit Rwanda die nog in kokskostuum is gefotografeerd door Monique Velzeboer. Toen ik Amina voor het eerst zag, was ze nog maar net in het revalidatiecentrum dat ik bezocht. Ze zat daar heel triest voor zich uit te kijken, met haar zondagse jurkje aan. Ze had haar been verloren door een ziekte. Na een aantal maanden heeft haar moeder haar weer opgehaald, met Kerstmis. Vier jaar later zag ik Amina weer. Ze kwam me huppelend tegemoet en sprong zo in mijn armen. Het ‘dode vogeltje’ dat ik me herinnerde, was een vrolijke tiener geworden.”

Fonds blijft (eind)verantwoordelijk voor de besteding van de middelen. Argumenten voor de omslag naar samenwerking in een partnermodel: borging van de continuïteit en recht doen aan de veranderde wereldverhoudingen.

- **2012:** Introductie van de Child Protection Policy en een

aangepast beleid voor de verwerving van Werk en Inkomen.

- **2012:** Het Liliane Fonds benoemt als pijlers voor zijn aanpak: rechten (zoals vastgelegd in de VN-verdragen voor de Rechten van het Kind en voor de Rechten van Mensen met een Handicap), het ICF-model (International

Classification of Functioning) en de CBR-matrix.

- **2012:** Het Liliane Fonds is een van de ondertekenaars van de petitie aan de Tweede Kamer-commissie Buitenlandse Zaken. Doel: expliciete aandacht voor kinderen in het Nederlandse mensenrechten- en buitenlandbeleid.

Ambassadeurs Monique Velzeboer (m) en Wieke Biesheuvel (r) met Erma Rotteveel (l) op een van hun 'fotoreizen'.

Opening van de Beelden Parade (2010). Het weer onderstreepte de Italiaanse sfeer.

Minke Booij in Kenia.

Erica Terpstra met Mohamed uit Sierra Leone.

Jetta Klijnsma in Zimbabwe.

Jaap realiseert zich ook dat 'kinderen, ook al krijgen ze steun van het Liliane Fonds, zich toch moeten zien te redden in omstandigheden die vaak heel moeilijk zijn'. Saviel die hij ontmoette op zijn eerste reis, heeft het niet gered.

"In 2014 ben ik voor het programma 'Jan, Jaap en de kinderen' dat ik maakte met Jan Smit, op zoek gegaan naar kinderen die ik in de loop van de tijd had ontmoet. Mijn zoektocht naar Saviel eindigde bij zijn graf."

Ooit deed Jaap als ambassadeur van het Liliane Fonds mee aan een wedstrijd rolstoelbasketbal. "Ik heb zelden iets zo verschrikkelijk moeilijk gevonden." Maar nóg moeilijker vond hij het om zich op reportagereizen niet door emoties te laten overmannen:

"Ik ben heel sentimenteel. Ik huil bij wijze van spreken al bij een Dreftreclame. Ik herinner me dat in Kenia ooit opnames werden gemaakt van mij met een klein jongetje op schoot. Die take moest tien keer over."

Oud-ambassadeur **Sandra Reemer**, drievoudig deelnemer aan het Eurovisie Songfestival en daarnaast televisiepresentatrice, had een belangrijk aandeel in een van de grootste successen in de geschiedenis van het Liliane Fonds: een eenmalige reprise van 'Wedden dat ...?' leverde maar liefst 20.000 nieuwe donateurs op.

Sandra over de drijfveren voor haar ambassadeurschap:

"Als meisje van elf was ik net vier jaar in Nederland. De mensen waren hier anders. De gewoonten ook. Ik voelde me 'anders dan anderen', soms ook negatief beoordeeld. Maar telkens als ik hoorde 'Dat gaat je niet lukken', dan kwam een oerkracht in me naar boven. Die maakte dat ik mezelf wilde bewijzen, dat ik waar wilde maken wat ik zo graag wilde. En dat was beroemd worden, zodat ik andere mensen kon helpen."

Sandra Reemer was twintig jaar ambassadeur van het Liliane Fonds. Toen stopte ze om zich te wijden aan haar eigen stichting. Die werd in 2013 opgeheven.

- › **2012:** Het aantal medewerkers stijgt naar 55 (38,59 FTE's), van wie 18 op de afdeling Programma's en 17 bij Voorlichting & Fondsenwerving; bij de Nationale Coördinatieteam werken 102 mensen (87,2 FTE's).
- › **2012:** Geen telemarketing ingezet en nauwelijks 'direct mail', wel door-to-door-werving

- met 7.087 nieuwe donateurs.
- › **2012:** Campagne 'Handifobie' (angst voor mensen met een handicap), gericht op bewustwording.
- › **2013:** Visie, missie en strategie van het Liliane Fonds worden opnieuw verwoord. De kernstrategie heet voortaan 'kinderen versterken en laten meedoen'

(Child Empowerment) en bestaat uit twee elementen: de ontwikkeling van kinderen (Child Development) en het toegankelijk maken van hun omgeving (Enabling Environment). Ondersteunende strategieën zijn organisatieontwikkeling (de versterking van lokale organisaties) (Organisation

De Vlaamse liedjesschrijver en zanger **Johan Verminnen**, bekend van nummers als *Laat me nu toch niet alleen* (ook op CD gezet door Clouseau) en *Rue des Bouchers*, moest als ambassadeur hét gezicht van het Liliane Fonds in Vlaanderen worden. Maar het 'Belgische avontuur' werd uiteindelijk geen succes. Hoewel Verminnen maar kort actief was als ambassadeur, hebben de kinderen die hij ontmoette op de reis die hij maakte voor het Liliane Fonds, diepe indruk op hem gemaakt:

"Hoe zou zo'n luxe zangertje uit Vlaanderen zich ook maar durven te vergelijken met kinderen die zoveel obstakels moeten overwinnen! De weg naar zingen voor een zaal met enthousiast publiek is misschien makkelijker af te leggen dan de eerste stappen in een looprek zetten. Elke minuscule vordering van een kind met een handicap smaakt als een overwinning op het leven. De enorme levensdrang van deze kinderen is de meest optimistische boodschap die ik ooit kreeg."

Development) en beleidsbeïnvloeding (Influencing Policy).

➤ **2013:** Installatie van de Externe Adviescommissie (EAC) onder voorzitterschap van prof. dr. Ton Dietz. De commissie brengt advies uit over besluiten op basis van de uitkomsten van het (nieuwe) beoordelingsprogramma voor

SPO's. Het assessment is gericht op de geschiktheid van SPO's voor samenwerking in een partnermodel.

➤ **2013:** De afdeling Hulpverlening heet voortaan afdeling Programma's.

➤ **2013:** Start van het project *These shoes are made for walking* in Zuidoost-Azië. Voor

dit gezamenlijk project van het Liliane Fonds en de Leprastichting heeft de Postcode Loterij een extra bijdrage toegekend.

➤ **2013:** Het kantoorgebouw van het Liliane Fonds wordt grondig gerenoveerd.

➤ **2014:** Eind 2014 zijn 14 bestaande en nieuwe SPO's beoordeeld op hun kwaliteiten

Geen succes in België

De suggestie kwam van missionarissen in Congo: de oprichting van een 'Liliane Fonds' in België. Hun idee werd overgenomen.

In 1995 werd in de fraaie abdij van de Norbertijnen in Tongerlo het Liliane Gronert Fonds opgericht, een vereniging zonder winstoogmerk (vzw) naar Belgisch recht. De inkomsten van de vzw zouden worden besteed door het Nederlandse Liliane Fonds.

Het initiatief kende een moeizame start. In 1999 kreeg Vlaming Miel Claes, werkzaam bij het Liliane Fonds, de opdracht om de Belgische zusterorganisatie 'vlot te trekken', maar ook hij kreeg dat niet

voor elkaar. Het Liliane Gronert Fonds stierf in 2003 een stille dood.

Miel Claes zegt achteraf:

"Het begon al niet goed, met de oprichting in de abdij van Tongerlo. Die abdij had nauwe banden met pater Werenfried van Straaten, ook wel bekend als de 'spekpater' en oprichter van Kerk in Nood/ Oostpriesterhulp, een uiterst conservatieve club."

"Daar kwam bij dat de Vlaamse medewerkers Liliane Fonds-directeur Geert Dollevoet zagen als een Hollandse bemoeial die de Belgen niet begreep."

Johan Verminnen en Geert Dollevoet.

Tot overmaat van ramp deed de naam 'Liliane' denken aan prinses Lilian, de tweede vrouw van koning Leopold III, die in haar necrologie in *De Volkskrant* (8 juni 2001) een 'bloedmooie ongeluksengel' werd genoemd. Lilian Baels trouwde in 1941 'heimelijk' met de koning die toen 'krijgsgevangene' was. Als echtgenote van de koning was ze de opvolgster van de immens populaire koningin Astrid die zes jaar eerder, 29 jaar oud, was verongelukt. Lilian werd in België gezien als 'de vrouw die Leopold III ten val bracht'. Ze is nooit geliefd geweest.

Miel Claes: *"De reactie van veel Belgen was: wij geven geen geld aan een Lilian en al helemaal niet aan Ollanders."*

Daar kon ook het benefietconcert dat Johan Verminnen en Stef Bos gaven in Turnhout, niets meer aan veranderen. Het 'Belgische avontuur' was mislukt.

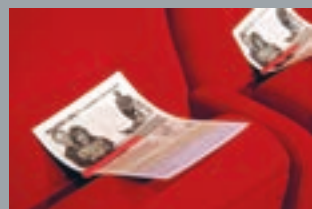
Ignaas, een voorloper in werving via de media.

'Wedden dat ...?' met Jos Brink en Sandra Reemer (2005).

'Tijd voor Max' met aan tafel Jaap Jongbloed en Cobi Klappe.

Het succes overtrof alle verwachtingen.

Deze euro's tellen ook: de opbrengst van sponsorlopen en andere kleinere acties.

Jan Smit en Jaap Jongbloed in 'Jan, Jaap en de kinderen' (2013).

Kwartjes, guldens en euro's

In het oprichtingsjaar 1980 bedroegen de bestedingen van het Liliane Fonds 10.500 gulden. Tien jaar later, in 1990, werd al bijna vijftientig keer zoveel besteed, en weer tien jaar later, in het jaar 2000, waren de bestedingen tachtig keer hoger dan in 1980. Daarna deed (op 1 januari 2002) de euro zijn intrede. In 2001 werd, omgerekend in euro's, bijna vijf miljoen aan programma's besteed. In 2014 was dit ruim het drievoudige. Anders gezegd, in het 35ste jaar van zijn bestaan besteedt het Liliane Fonds 3380 keer zoveel aan steun voor kinderen met een beperking dan in het eerste jaar. Dat is een succes waarop niet veel particuliere ontwikkelingsorganisaties kunnen bogen.

Dubbele verklaring

Wat ligt ten grondslag aan het succes van het Liliane Fonds? Die vraag is misschien niet eens zo moeilijk te beantwoorden. De verklaring ligt waarschijnlijk deels in de eenvoudige, heldere boodschap over een aansprekende 'doelgroep', kinderen met een beperking: al met kleine bedragen kunnen mensen eraan bijdragen dat deze kinderen een beter leven krijgen. Het tweede deel van de verklaring is waarschijnlijk de uitgekende – misschien moeten we zeggen 'uit-ge-'naas'-te' – mediastrategie die het Liliane Fonds van meet af aan heeft gehanteerd. Het Liliane Fonds was zijn tijd vooruit met indringende televisie-documentaires, mooie filmpjes en de inzet van spelprogramma's. Daarnaast heeft het Liliane Fonds altijd veel aandacht gehad voor de contacten met donateurs. Die kregen persoonlijke bedankbrieven, later ook een Nieuwsbrief, en werden uitvoerig geïnformeerd over de besteding van gelden en de resultaten die daarmee voor kinderen werden bereikt.

Onderwerp van discussie

Het Liliane Fonds is vanaf het begin bereid geweest om geld te steken in televisiereportages. Ignaas had die strategie meegebracht van Mensen in Nood. Het bleek een aanpak die al snel succes had, maar die in latere jaren ook discussie opriep. Onder meer in het bestuur. Het raakte aan principes. Moest bijvoorbeeld TROS Aktua betaald worden voor het maken en uitzenden van

voor het nieuwe type partnerschap; de overige 16 SPO's volgen in 2015 en begin 2016. Met elke SPO wordt na de beoordeling een plan van aanpak gemaakt voor versterking van zwakke(re) punten.

► **2014:** Publicatie van de nieuwe beleidsnotitie: 'An Open World: Promoting Diversity, Empowering

Children.

► **2014:** Er worden twee impact-onderzoeken uitgevoerd: onder leiding van prof. dr. Paul Hoebink wordt in een aantal landen onderzoek gedaan naar 'kinderen' die in de loop der tijd steun hebben gekregen van het Liliane Fonds (belangrijkste conclusie: de aanpak werkt);

met eigen partners en lokale onderzoekers voert het Liliane Fonds een (proef)onderzoek uit op basis van de MSC-methode (Most Significant Change).

► **2014:** Oprichting van de Alliance for Disability-Inclusive Development (ADID) op initiatief van het Liliane Fonds. Deelnemers zijn naast het

een bepaalde reportage? Netty van Alphen, oud-bestuurslid en oud-lid van de Raad van Toezicht: *“Wij keken naar de financiën en zagen dat vooral wervingsacties op tv behoorlijk wat geld kostten. Maar mij werd al snel duidelijk gemaakt dat ik daar ‘toch iets anders naar moest kijken’. Het ging om wat het opbracht.”*

In het begin van de 21ste eeuw werd het voor goede doelen aanzienlijk lastiger om op deze manier met de media samen te werken. In 2004 deed het Commissariaat voor de Media onderzoek naar de externe financiering van omroepen.¹⁴ Uit dit onderzoek bleek dat in 2002 vier procent van de bruto programmakosten (20 miljoen euro) afkomstig was van externe financiers. Bijna 90 procent van dit bedrag kwam van ‘niet-commerciële derden’ en achttien procent van goede doelen met een CBF-keurmerk. Het bleek vooral de TROS te zijn die openstond voor ‘deals’ met goede doelen; van de 20 miljoen euro aan externe financiering was 26 procent naar de TROS gedaan. Van de CBF-organisaties hadden UNICEF Nederland, de Vereniging Natuurmonumenten en het Wereld Natuur Fonds de hoogste bedragen betaald.

Uit bijlages waarop de NRC beslag wist te leggen, bleek dat ook het Liliane Fonds vooral in zee ging met de TROS. Zo werd in 2001 geld betaald voor aandacht in *Lunch TV* en daarnaast 9.000 euro voor een documentaire in *Twee Vandaag*, nog eens 37.209 euro voor een andere documentaire, en 22.680 euro voor een muziekprogramma met Cor Bakker in Kameroen. In 2002 betaalde het Liliane Fonds 9.000 euro voor een documentaire over Rwanda en Congo in *Twee Vandaag*, 20.400 euro voor een nieuwe aflevering van het programma met Cor Bakker, en opnieuw een bijdrage aan *Lunch TV*. In 2003 waren er opnieuw betalingen aan *Lunch TV* (3.750 euro) en voor het programma met Cor Bakker (20.400 euro). Het waren relatief kleine investeringen in aandacht bij een groot publiek.

De uitkomsten van het onderzoek waren voor het Commissariaat voor de Media aanleiding om bestaande procedures flink aan te scherpen¹⁵ om de ‘volledige

¹⁴ Rapport Externe financiering van programma's bij de omroepen, Bijlage 5 bij de Media Nota 2005, 14 oktober 2005. Eerder uitgebracht in september 2004.

¹⁵ NRC Handelsblad, 28 september 2004.

onafhankelijkheid' van de publieke omroep te garanderen. Door de nieuwe regelgeving en doordat de kosten voor het maken van reportages en programma's explosief gestegen zijn, is het steeds moeilijker geworden om aandacht op televisie te krijgen. Dat is terug te zien in de dalende uitgaven aan dit communicatie- en wervingskanaal. In 2007 waren ze gehalveerd ten opzichte van 2006.

Financiële transparantie

Voor een goed doel als het Liliane Fonds zijn kosten altijd een heikel punt. Het Liliane Fonds heeft altijd bekend gestaan als een ‘zuinige’ organisatie. Zeker de oprichters hamerden erop dat zo veel mogelijk van het opgehaalde geld ook terecht moest komen bij de kinderen. Bureau- en personeelskosten, maar ook uitgaven aan reizen moesten zo laag mogelijk worden gehouden. Tegelijkertijd was er, zeker bij de oprichters, heel veel – volgens sommigen te veel – vertrouwen in de manier waarop *mediators* en met name congregaties het geld vervolgens besteedden.

Ook hierin is in de loop der tijd verandering gekomen. **Karel Jansen**, ruim twee jaar vrijwilliger, meldde zich bij het Liliane Fonds ‘na een inspirerend verhaal van Kees van den Broek’. Hij studeerde in Tilburg economie, bedrijfseconomie en transport en logistiek. Vervolgens werd hij door de SNV uitgezonden naar Kameroen. Toen hij terugkwam in Nederland, bleek er voor economen weinig empoel te zijn. Daarom behaalde Karel nog een doctoraal diploma Accountancy, waarna hij korte tijd bij KPMG werkte en vervolgens een groot aantal jaren bij AKZO. Daar had hij hoge functies, vooral binnen de farmaceutische tak. Toen hij 60 jaar werd, vond hij het ‘mooi geweest’. Zijn binding met ontwikkelings-samenwerking is altijd gebleven. Ook nu nog laat hij zich graag voor korte tijd uitzenden via het Programma Uitzending Managers (PUM).

Als vrijwilliger bij het Liliane Fonds adviseert en ondersteunt hij twee dagen per week de financiële deskundigen. Vanaf 2015 doet hij dat in een speciaal project, gericht op vergroting van financiële transparantie bij Zuidelijke partners.

Liliane Fonds: de Leprastichting, Light fort he World, de Karuna Foundation en Bureau Enablement.

► **2014:** Herinrichting van de afdeling Voorlichting & Fondsenwerving in lijn met de nieuwe aanpak van communicatie en werving waarvoor in 2013 is gekozen.

► **2014:** De afdeling Financiën & Bedrijfsvoering en het team Planning, Monitoring & Control worden samengevoegd in één afdeling met (ook) een nieuwe naam: Bedrijfsvoering & Organisatieontwikkeling.
► **2014:** De Medewerkers-vertegenwoordiging wordt opgevolgd door een Onder-

nemingsraad (OR).

► **2014:** De actie ‘Wij trekken aan de bel’ gaat ‘internationaal’. Ook basisscholen in Nepal, India, Zimbabwe, Ghana en Rwanda doen mee.

► **2014:** In 2014 ondersteunt het Liliane Fonds 93.585 kinderen met een handicap op de armste plekken van de wereld. Aan

programma's voor kinderen wordt ruim 16,1 miljoen euro besteed. De baten uit eigen fondsenwerving bedragen 17,2 miljoen euro, de totale inkomsten 20,4 miljoen euro.

► **2015:** De aanvraag van ADID voor een Strategisch Partnerschap met het ministerie van Buitenlandse Zaken wordt

afgewezen. De ADID-organisaties blijven zich inzetten voor een disability-inclusief beleid voor internationale samenwerking. In Nederland doen ze dit onder de vlag van DCDD (Dutch Coalition on Disability and Development). Op 29 april neemt de Tweede kamer een motie aan van de leden Van

Laar (PvdA) en Voordewind (CU), waarin minister Ploumen voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking wordt opgeroepen om het bestaande Innovatiefonds om te zetten in een ‘inclusiefonds’, gericht op de meest gemarginaliseerde groepen waaronder nadrukkelijk mensen met een

“In 2013 was al gekeken of organisaties rapporteerden volgens de richtlijnen. Vervolgens zijn de richtlijnen in 2014 aangescherpt. Alle Strategische Partnerorganisaties kregen te horen dat ze vóór 1 juli moesten rapporteren volgens de nieuwe richtlijnen. Dat deden er uiteindelijk maar 14 van de 30. Intussen zijn er meer met een heel zwakke voldoende, maar er zijn nog steeds organisaties die komen aanzetten met vier velletjes cijfers.”

Later laat Karel weten dat hij naar twee van de ‘zwakke broeders’ een PUM-expert heeft kunnen sturen om het financieel management te versterken.

Het Liliane Fonds in cijfers

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
aantal ondersteunde kinderen	14	179	386	636	787	1.575	2.475	3.160	4.069	7.791
aantal mediators	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	208	239	333	345	358
uitgaven voor kinderen	4.765	126.876	273.966	450.807	557.751	737.081	1.080.159	1.352.682	1.601.390	2.046.200

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
aantal ondersteunde kinderen	8.214	10.888	11.624	11.199	10.867	11.979	14.959	20.045	21.805	22.407
aantal mediators	520	646	691	752	814	914	1.143	1.304	1.329	1.302
uitgaven voor kinderen	1.135.252	1.274.967	1.547.533	1.815.651	2.122.518	2.019.265	3.113.625	3.183.549	3.397.696	3.456.441

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
aantal ondersteunde kinderen	24.466	28.285	31.982	37.730	52.345	60.217	67.014	73.200	81.107	88.731
aantal mediators	1.338	1.476	1.584	1.732	1.948	2.095	2.213	2.286	2.370	2.362
uitgaven voor kinderen	3.835.686	4.870.216	5.667.442	6.547.852	7.557.424	8.184.311	9.424.606	10.123.034	11.662.409	11.057.011

Bron: Jaarverslagen Lililiane Fonds, 1985-2014.
Bij de ‘uitgaven voor kinderen’ gaat het alleen om nettobestedingen aan Directe Kindhulp (zonder toegerekende kosten). Alle bedragen, ook die van de jaren 1980-2002, zijn weergegeven in euro’s.

handicap. Het nieuwe fonds Voice komt er ook; het adagium van het nieuwe fonds: Nothing about us without us.

➤ **2015:** Het Liliane Fonds en de Stichting Missie Verkeersmiddelen Actie (MIVA) gaan nauw samenwerken. MIVA verhuist naar het Liliane Fondskantoor. De organisaties

delen een aantal ondersteunende diensten, maar blijven twee aparte merken.

➤ **2015:** Het Liliane Fonds wordt gastlid van Giro 555 in de actie die door de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO) is opgezet voor Nepal na de zware aardbeving van 25 april 2015.
➤ **2015:** Ter gelegenheid van zijn

35-jarig bestaan organiseert het Liliane Fonds een internationaal symposium met als titel Leave No One Behind. Christiaan Rebergen, Directeur-Generaal Internationale Samenwerking bij het ministerie van Buitenlandse Zaken, neemt namens de verhinderde minister Ploumen voorlopige aanbevelingen in

Het Liliane Fonds in cijfers: de laatste jaren

	2010	2011	2012	2013	2014
inkomsten	22.243.280	19.742.750	22.543.448	20.835.891	20.403.215
aantal donateurs	91.272	91.000	91.400	85.600	81.600
gemiddelde gift	72	68	73	79	82
uitgaven totaal	18.975.986	17.235.328	21.179.930	19.954.075	19.813.572
programma-uitgaven*	15.569.107	13.670.055	17.227.512	16.073.728	16.103.940
aantal ondersteunde kinderen	87.771	81.000	83.728	90.503	93.586
aantal landen met activiteiten**	27*	27*	27*	29*	29*

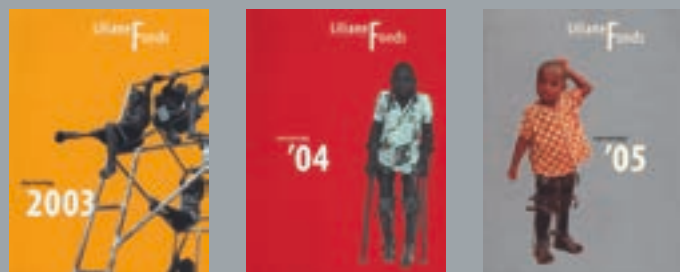
* Dit zijn alle bestedingen aan programma’s, inclusief toegerekende kosten. De bedragen betreffen Directe Kindhulp + Capaciteitsversterking (2011 t/m 2013), en Bestedingen binnen Jaarplannen + Extra aanvragen (2014).
** Dit zijn de landen waar het Liliane Fonds samenwerkt met een Strategische Partnerorganisatie (SPO). In deze landen wordt 95 procent van de middelen besteed. Naast de SPO-landen zijn er nog 5 cluster-landen (de SPO in een buurland is verantwoordelijk voor het programma) en 20 landen waar het Liliane Fonds op kleine schaal actief is.

ontvangst voor implementatie van artikel 32 van het VN-Verdrag voor de Rechten van Mensen met een Handicap.
➤ **2015:** De volledig vernieuwde website van het Liliane Fonds gaat live.
➤ **2015:** Staatssecretaris Jetta Klijnsma opent in museum Het Dolhuys in Haarlem de

expositie ‘De Maakbare Mens’. Het Liliane Fonds heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van een uniek, educatief project bij de tentoonstelling.

Media 2011–2015
Aandacht op de televisie is steeds moeilijker te realiseren. In **2011** zendt het KRO-programma

Reisadvies Negatief een reportage uit over het werk van het Liliane Fonds in het noorden van Sri Lanka. In **2012** haalt de actie *Wij trekken aan de bel* het Achtuurjournaal. In *Tijd voor Max* zijn beelden te zien uit Oeganda, Ghana en Zambia; naar aanleiding van de uitzending worden 2.100 mensen vaste

Jaarverslagen door de jaren heen.

Een gemiste kans

Als er één ding is waarvoor Winfried van den Muijsenbergh zich wel voor het hoofd kan slaan, dan is het de 'gemiste kans' bij de oprichting van de Nationale Postcode Loterij. Ignaas Brekelmans kende Simon Jelsma, een van de initiatiefnemers, heel goed. Jelsma, ook oprichter van de Pleingroep en Novib, was net als Ignaas Missionaris van het Heilig Hart geweest. Ignaas kende ook Boudewijn Poelmann, de andere initiatiefnemer van de Postcode Loterij. Samen met Poelmann was Ignaas betrokken bij het Atlantic and Pacific Exchange Programme.

Het was dan ook niet verwonderlijk dat Jelsma en Poelmann het Liliane Fonds benaderden voor medewerking aan hun initiatief.

Van den Muijsenbergh:

"Ook voor hen lag de focus op een lage overhead en een goede reputatie, maar wij hadden er toch een slecht gevoel bij. Een gereformeerd bestuurslid was bovendien bevreesd dat de loterij de goklust zou bevorderen."

Achteraf zegt de oud-bestuursvoorzitter: *"We zaten heel dicht bij het vuur. Maar we deden niet mee. Dat is de grootste misser uit mijn bestuursjaren."*

In 2001 werd het Liliane Fonds alsnog beneficiënt van de Nationale Postcode Loterij. In de eerste jaren ging het om een jaarlijkse bijdrage van 453.780 euro, tegenwoordig ontvangt het Liliane Fonds 1,35 miljoen euro per jaar. Daarnaast heeft de Postcode Loterij een aantal speciale projecten gefinancierd, zoals een centrum

voor autistische kinderen in Peru, een mobiele brigade in Nicaragua en een opleidingstraject voor orthopedische schoenmakers in Vietnam.

Toch herinnert Netty van Alphen zich uit haar tijd als bestuurder: *"De gesprekken met de Postcode Loterij verliepen altijd moeizaam. Ik dacht altijd dat er iets was. We hoopten iedere keer een hoger bedrag te krijgen. Dat was bij anderen ook het geval. Maar het bedrag bleef altijd ongeveer hetzelfde."*

Tot 2014 kreeg het Liliane Fonds ruim 18 miljoen euro van de 4,4 miljard euro die de Postcode Loterij sinds 1990 uitkeerde. Ter vergelijking: Natuurmonumenten ontving 357,2 miljoen, Oxfam Novib 347,7 miljoen en Stichting Doen 573,3 miljoen.

These shoes are made for walking (project Vietnam).

Inclusie 'in het klein'.

Brabantse koffietafel in het kantoor in 's-Hertogenbosch.

Marcondes, een van de vele kinderen met een verstandelijke beperking.

Jack van Ham en Piet Kuijper (voorzitter MIVA) tekenen de samenwerkingsovereenkomst van de twee organisaties. Sinds september 2015 zijn het Liliane Fonds en MIVA 'huisgenoten'.

Ook in Afrika komen scholieren op voor het recht op onderwijs van leeftijdgenoten met een beperking.

Onze 'stem' klinkt nu ook in het gebouw van de Tweede Kamer.

Op naar de vijftig

'Als je 35 bent, begint het leven pas', heb ik wel eens gehoord. De achterliggende gedachte: op je 35ste ben je rijper geworden, heb je levenservaring opgedaan en kun je op basis daarvan beter oordelen. Daarvóór heb je nog te weinig 'bagage', ben je misschien nog te onbezonnen of juist te onzeker. En later, na je 50ste, heb je wellicht de durf niet meer, tel je eerst drie keer je knopen voordat je ergens aan begint, heb je te veel te verliezen.

In de 35 jaar van zijn bestaan is het Liliane Fonds zich blijven vernieuwen, heeft het kleine en soms grote stappen gezet om zich te ontwikkelen, om verder te komen. Wat uit de kleine portretjes in de vorige hoofdstukken naar voren komt, zijn – om Joop den Uyl te citeren en te verwijzen naar de titel van een radioprogramma – 'twee dingen': de 'warmte' die in het DNA van het Liliane Fonds zit en die door sommigen 'Brabants' wordt genoemd, én het heldere doel van de organisatie. Het Liliane Fonds wil de levenssituatie verbeteren voor kinderen die bij uitstek kwetsbaar zijn, doordat ze vanwege hun handicap vaker wel dan niet worden uitgesloten door hun omgeving. Het Liliane Fonds vecht tegen deze 'verborgen ramp' onder het adagium 'ieder kind telt'.

Uitdagingen

Toch wachten het 35-jarige Liliane Fonds enkele stevige uitdagingen. Om te beginnen het behoud en de uitbreiding van draagvlak. Aan de stormachtige toestroom van donateurs, zoals die zich voordeed in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw, is ook bij het Liliane Fonds voorgoed een eind gekomen. Tegenwoordig gaat het om stabilisatie of hooguit een lichte uitbreiding van het donateursbestand. Om die uitbreiding te bewerkstelligen, moet het Liliane Fonds zich wellicht richten op de opa's en oma's van de kinderen die meedoen aan de actie 'Wij trekken aan de bel'.¹⁶

¹⁶ Uit de onderzoeken van *Geven in Nederland* blijkt dat met name hoogopgeleide ouderen met een eigen huis (meer) geven aan charitatieve organisaties.

donateur van het Liliane Fonds. *Reisadvies Negatief* besteedt aandacht aan 'handifobie' in Burkina Faso. Jan Slagter (Omroep Max) en Cécile Huijsmans (SBS) ontmoeten kinderen met een handicap in Zambia. In **2013** gaan Jan Smit en Jaap Jongbloed voor *Jan, Jaap en de kinderen* (TROS) op

zoek naar kinderen die Jaap eerder heeft ontmoet tijdens zijn reizen voor het Liliane Fonds. In een (wervende) aflevering van *Tijd voor Max* zijn onder meer (schokkende) beelden te zien van de Oegandese Apewe, die door zijn moeder in een schuurtje verborgen wordt gehouden uit vrees dat dorpsgenoten hem

vermoorden; resultaat van de uitzending: 2.500 nieuwe vaste donateurs. In **2014** resulteert *Tijd voor Max* – met onder anderen journaliste en schrijfster Annemarie Haverkamp, Jaap Jongbloed en radiopresentator Hans Schiffers – in 1.865 nieuwe donateurs; er zijn onder meer (film)beelden te zien uit de

De tweede uitdaging voor het Liliane Fonds ligt in de aanpassing aan een verander(en)de wereld en aan nieuwe structuren. In lage- en laag-midden-inkomenslanden is de basisgezondheidszorg verbeterd. Hetzelfde geldt voor de (pre)natale zorg. En overal ter wereld zijn met succes vaccinatiecampagnes gehouden. Hierdoor zullen er, net als nu al in bijvoorbeeld Europa, steeds minder kinderen met lichamelijke beperkingen zijn. Dit heeft gevolgen voor de samenstelling van de doelgroep van het Liliane Fonds. Kinderen met fysieke handicaps zullen met ingrepen vaak enorm vooruit kunnen gaan in hun functioneren. Bij veel kinderen met een verstandelijke beperking zal welbevinden voorop staan. Dat alleen al betekent dat het Liliane Fonds zal moeten leren om ook dit type resultaten overtuigend te communiceren.

De derde uitdaging ten slotte is om kansen die zich voordoen, te signaleren en te benutten. Het Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap, dat is geratificeerd door bijna alle landen waar het Liliane Fonds programma's financiert en dat ook Nederland in 2016 gaat ratificeren, biedt organisaties van en voor mensen met een handicap in beginsel veel mogelijkheden om bij regeringen en overheidsinstanties beleid af te dwingen dat in overeenstemming is met het Verdrag. Overheden hebben in de regel vele miljarden méér aan financiële middelen dan het Liliane Fonds in de komende vijftien jaar bij elkaar kan krijgen van donateurs en donoren. Een eerste stap op weg naar krachtige claims bij overheden is de versterking van organisaties van mensen met een beperking. Daarnaast moet de internationale (donor)gemeenschap, inclusief de Nederlandse regering, er stelselmatig aan worden 'herinnerd' dat ratificatie van het VN-Verdrag ook de verplichting met zich meebrengt om in het buitenlandbeleid, dus ook in het beleid voor internationale samenwerking en in ontwikkelingsprogramma's, rekening te houden met de rechten en belangen van mensen met een handicap. Ook dat is onderdeel van de derde uitdaging.

Filippijnen. In *Reisadvies Negatief* (KRO) zijn reportages uit Brazilië te zien. Ook in **2015** staat een aflevering van *Tijd voor Max* in het teken van het Liliane Fonds. Te gast in de studio zijn Jaap Jongbloed en zijn dochter Amber die samen naar Indonesië reisden.

Hormooninjectie

In de interviews waarop dit boekje is gebaseerd, benadrukten mensen vaak dat ze trots zijn om bij het Liliane Fonds te werken, omdat het 'een innovatieve organisatie' is. Laat de vernieuwing van de eerste 35 jaar dan werken als een 'hormooninjectie' voor de komende vijftien jaar, zodat het Liliane Fonds op zijn vijftigste verjaardag door de mensen die er werken, nog steeds omschreven wordt als een 'innovatieve organisatie'.

Verantwoording

Dit boekje is voor het grootste deel gebaseerd op een serie interviews met vrijwilligers, betaalde medewerkers, de huidige en de oud-directeur, oud-bestuursleden, (oud-)leden van de Raad van Toezicht, en (oud-)ambassadeurs van het Liliane Fonds.

Een deel van de interviews is afgenomen in het kader van het onderzoek naar de resultaten van het Liliane Fonds in de afgelopen 35 jaar dat zijn weerslag vond in het rapport *Fighting the Hidden Disaster. Assessing Support for Disabled Children by the Liliane Foundation*.¹⁷ Voor dit onderzoek zijn in vier landen – de Filippijnen, India, Ghana en Argentinië – 117 kinderen, jongeren en volwassenen geïnterviewd die korter of langer geleden steun hebben gehad van het Liliane Fonds. *En marge* zijn ook gesprekken gevoerd met stafleden van partnerorganisaties, met enkele lokale contactpersonen, en in Nederland met mensen van het Liliane Fonds. De andere interviews zijn gehouden in de eerste helft van 2015.

Daarnaast zijn alle jaarverslagen vanaf 1985 doorgenomen. Dit heeft geresulteerd in het overzicht van 'mijlpalen' dat u onder aan de bladzijden van dit boekje vindt, maar diende ook als voorbereiding voor een aantal interviews.

De interviews zijn voorgelegd aan de geïnterviewden en door hen geautoriseerd.

Ten slotte is op het Katholiek Documentatie Centrum het archief van Ignaas Brekelmans geraadpleegd. Ook zijn op het Centrum enkele andere bronnen over congregaties in Nederland opgezocht en bestudeerd.

Nijmegen, december 2015

¹⁷ Zie ook voor de Nederlandse samenvatting: www.lilianefonds.nl.

creatie van Renée van Leusden:
 n Emmaplein naar voorzijde
 ntoor, en nu 'binnenshuis'.

kinderen met een
 unnen gaan.

Samen op dienstreis: Henk Hofste (l) en
 Miel Claes (r) in Latijns-Amerika.

Liliane Fonds: Toos,

Feestelijke (her)opening van het
 gerenoveerde kantoor in
 's-Hertogenbosch (2014).

Zomer in Vlijmen: de
 afdeling Hulpverlening.

Jetta Klijnsma doet elk jaar mee aan
 'Wij trekken aan de bel'.

Op de Filipijnen met zuster Agnetia,
 de eerste nationale coördinator.

Het team

Wat lijkt het lang geleden!

Samen op de foto (9